

Pensionsnivåer och kompensationsgrader för nyblivna pensionärer 2016

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

1.	Syfte, avgränsningar och definitioner	1
2.	De huvudsakliga resultaten från undersökningen	7
3.	Kompensationsgrader och inkomstfördelning för kvinnor och män ...	12
3.1.	Kompensationsgrader.....	12
3.2.	Inkomstfördelning före och efter pensioneringen.....	17
4.	Personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomster	22
5.	Tjänstepension.....	28
6.	Garantipension.....	34
7.	Ersättningar från socialförsäkringen som inkomst före pensioneringen	40
8.	Pensionsålder	47
9.	Bilaga	50
	Referenser	56

Sammanfattning

Rapporten redovisar kompensationsgrader för nytilkomna pensionärer 2016, det vill säga personer som det året började ta ut hel inkomstgrundad allmän pension. Denna grupp utgör 84 procent av alla som påbörjade uttag av allmän pension det året. Syftet med rapporten är att belysa nivåer och spridning i kompensationsgrader bland dem som gick i pension 2016 och att förklara utfallet genom att analysera betydelsen av bland annat kön, tjänstepension, inkomsten de senaste åren före pensioneringen och pensionsålder.

Kompensationsgrader är ett etablerat mått för att mäta i vilken utsträckning pensionen kompenserar för inkomstbortfall när individen börjar leva på sin pension. Det är också ett sätt att försöka bedöma i vilken utsträckning individen kan bibehålla sin levnadsstandard som pensionär. Definitionen av måttet är enkel och den är kvoten av pension och inkomst före pensioneringen, men resultatet är känsligt för valet av beräkningsunderlag. I våra beräkningar ingår förutom inkomst-, tilläggs-, och premiepension även eventuell garantipension och tjänstepension i pensionsbeloppet, det vill säga i måttets täljare. Måttillfället är 2017, alltså året efter pensioneringen. I nämnaren ingår genomsnittlig pensionsgrundande inkomst (inklusive delar över 7,5 inkomstbasbelopp) för de fem senaste åren före pensioneringen uppräknade till 2017 års priser.

Stor variation i kompensationsgrader

Den genomsnittliga kompensationsgraden är 81 procent och baseras på en genomsnittlig pension om 20 165 kronor per månad och en genomsnittlig pensionsgrundande inkomst om 24 780 kronor per månad. Variationen i kompensationsgrader är stor mellan pensionärerna. Ungefär en av fem har en kompensationsgrad under 60 procent och ungefär en av fyra har en kompensationsgrad över 100 procent.

Det ser också mycket olika ut för olika personer när det gäller nivån på pensioner och på inkomsterna åren strax före pensioneringen.

Liten skillnad i kompensationsgrad men stor skillnad i pension mellan kvinnor och män

Män har allmänt sett både högre pensioner och högre inkomster före pensioneringen än kvinnor men skillnaden i medianen av kompensationsgraden mellan könen är liten, 79 procent för kvinnor och 80 procent för män. Spridningen av kompensationsgrader är större bland män, det är en högre andel män som har både de lägsta och högsta kompensationsgraderna. Medelvärde för kompensationsgraden är 96 procent för män och 90 procent för kvinnor.

När vi istället utgår från en given inkomstnivå före pensioneringen så har kvinnor generellt en lägre kompensationsgrad, men skillnaden mellan könen avtar med stigande inkomst. Vid månadsinkomsten 15 000–20 000 kronor är medianen av kompensationsgraden 80 procent för kvinnor och 90 procent

för män. Vid 30 000– 35 000 kronor per månad är kompensationsgraden 70 procent för kvinnor och 75 procent för män.

Låg inkomst före pensioneringen tenderar att ge hög kompensationsgrad

De som har kompensationsgrader över 120 procent har i allmänhet haft en inkomst före pensioneringen på 0–15 000 kronor per månad. Våra resultat visar att kompensationsgraden generellt är lägre ju högre inkomsten är. Vid inkomster om 40 000 kronor eller mer per månad är medianen av kompensationsgraden 70 procent för kvinnor och 71 procent för män.

Bland de personer som fick hela sin inkomst i form av socialförsäkringsersättningar de sista fem åren före pensioneringen har närmare 75 procent en kompensationsgrad över 100 procent. Bland dem som också har inkomst från förvärvsarbete men för vilka de sociala ersättningarna utgör minst 50 procent av inkomsten har 45 procent en kompensationsgrad över 100 procent.

Vi konstaterar att höga kompensationsgrader i låga inkomstlägen till stor del beror på sjunkande eller stagnerande inkomster mot slutet av intjänandetiden och att det förekommer i betydande utsträckning även när inkomsten före pensioneringen inte innehåller ersättningar från socialförsäkringen.

Tjänstepensionen har stor betydelse för pensionen och för kompensationsgraden

Tjänstepensionen har stor betydelse för både pensionsnivåer och kompensationsgrader, särskilt för personer som åren före pensioneringen har haft inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp, det vill säga över taket för intjänande till allmän inkomstgrundad pension. Tjänstepensionen uppgår till drygt 30 procent av pensionsbeloppet för kvinnor och till 38 procent för män.

När vi lägger till tjänstepensionen till den allmänna pensionen (inklusive garantipension) ökar medianen av kompensationsgraden från 56 procent till 79 procent för kvinnor och från 55 procent till 80 procent för män. För de personer som inte har tagit ut livsvarig tjänstepension kommer pensionsnivåerna och kompensationsgraderna att sjunka när tjänstepensionerna helt eller delvis upphör.

En bidragande förklaring till varför tjänstepensionerna har stor betydelse för individens samlade pension är att en betydande del av pensionärerna tar ut tjänstepensionen på kortare tid än livsvarigt. Det månatliga beloppet blir högre ju kortare uttagstiden är, för en bestämd tjänstepensionsförmögenhet. När den begränsade uttagstiden har löpt ut kommer tjänstepensionens betydelse för pensionen att vara mindre och kompensationsgraden kommer att vara lägre.

Högre pensionsålder ger högre pension

I allmänhet stiger både pensionsnivå och kompensationsgrad med pensionsåldern. Medianen för pensionen ökar i snitt med 12 procent vid en pensionering ett år senare. De som tar ut pension under det år de fyller 65 år följer inte detta mönster. Denna grupp har relativt lägre pensioner och relativt högre kompensationsgrader i förhållande till det övriga mönstret. Det hänger samman med att i den gruppen finns det en betydligt högre andel personer som hade ett stort inslag av socialförsäkringsersättningar i inkomsten under de senaste åren före pensioneringen.

Kompensationsgraderna ökar kraftigt med pensionsåldern upp till 65 års ålder men därefter ligger de på ungefär samma nivå oavsett ålder. Vid pensionsåldern 63 år är medianen av kompensationsgraden 68 procent för kvinnor och 69 procent för män. Vid den senare pensionsåldern 68 år är medianen 81 procent för kvinnor och 85 procent för män.

Ger det allmänna pensionssystemet det reformen 1994 utlovade?

När principerna för pensionsreformen lades fast under år 1994 utgick man från kompensationsgraden i det dåvarande pensionssystemet för dem som då var 65 år. Den bedömdes vara 70–75 procent varav den allmänna pensionen bidrog med 55–65 procentenheter och tjänstepensionerna med 10–15 procentenheter¹. Avsikten var att det reformerade pensionssystemet skulle ge ungefär samma kompensationsgrader från den allmänna pensionen vid 65 års ålder och vid den då gällande medellivslängden. Vid en högre medellivslängd skulle pensionsåldern behöva stiga för att uppnå samma kompensationsnivå. Eftersom den återstående medellivslängden vid 65 års ålder har stigit med 2–2,5 år, för de födelseårgångar som ingår i undersökningen, och utan att den genomsnittliga pensionsåldern har höjts, är en mediannivå på 56 procent för kompensationsgraden från det allmänna pensionssystemet högre än den målsättning som formulerades 1994. De 56 procenten har dessutom påverkats nedåt av pensionsuttag före 65, men även uppåt av uttag efter 65. Nettopåverkan av tidiga och sena uttag är dock negativ för den uppmätta kompensationsgraden.

Om pensionsåldern hade stigit för att kompensera för den ökade livslängden och med ett fortsatt intjänande till allmän inkomstgrundad pension så hade pensionerna, inklusive tjänstepensionerna, varit 20–22 procent högre än det faktiska utfallet i rapporten. Något förenklat skulle det ha inneburit en median av kompensationsgraden på omkring 96 procent.

Beräkningarna i rapporten sätter pension i relation till den pensionsgrundande inkomsten, inklusive inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Det innebär att den allmänna pensionsavgiften om sju procent upp till taket inte ingår i den inkomst som pensionen jämförs med. Det höjer kompensationsgraden med knappt sju procent.

¹ SOU 1994:20, s. 25-27, 208. Prop. 1993/94:250, s. 62.

1. Syfte, avgränsningar och definitioner

I denna rapport kommer vi dels att beskriva pensionsnivåerna och deras fördelning och dels att belysa standardtryggheten genom att relatera pensionen för varje individ till en form av "slutlön" före pensioneringen för samma individ. Vi har då valt att jämföra med individens genomsnittliga inkomst under fem år före pensionsåret. Undersökningen gäller nyblivna pensionärer år 2016, som för närvarande är den senaste årgången av nyblivna pensionärer för vilka det finns dataunderlag som gör det möjligt att beräkna sådana mått som redovisas i rapporten.

Undersökningsgruppen omfattar cirka 84 procent av nyblivna pensionärer år 2016. Personer som har tagit ut partiell pension ingår inte i undersökningen eftersom deras pensionsinkomster bara utgör en del av den slutliga pensionen. En utförlig beskrivning av undersökningsgruppen finns i slutet av detta kapitel.

Pensionen inkluderar allmän ålderspension (inkomst-, tilläggs-, premie- och garantipension) och tjänstepension men inte privat pension. Avsikten är att belysa de lagstiftade eller i huvudsak kollektivavtalade, det vill säga mer eller mindre obligatoriska, pensionerna. Utöver att förlita sig på dessa system kan individen förbereda sig för pensionärlivet genom ett eget privat pensionssparande, genom att planera för och använda eventuella kapitalinkomster eller genom att påverka sina utgifter. I vilken mån man gör detta och hur dessa egna åtgärder bidrar till inkomststandarden som pensionär är inte avsikten att belysa här. Avsikten är inte heller att i andra avseenden ge hela bilden av hur den ekonomiska situationen förändras vid pensioneringen. Vi jämför pensionen med den inkomst från förvärvsverksamhet som pensionen är avsedd att ersätta. Många har kapitalinkomster både före och efter pensioneringen. I jämförelseinkomsten före uttaget av allmän pension år 2016 ingår inte eventuell tjänstepension. De stöd som en pensionär kan få och som prövas mot hela hushållsinkomsten – bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd – ingår heller inte i pensionsmättet. Inte heller beaktas de förvärvsinkomster som vissa pensionärer har samtidigt med att de har pension. Sådana inkomster är särskilt vanliga bland nyblivna pensionärer.

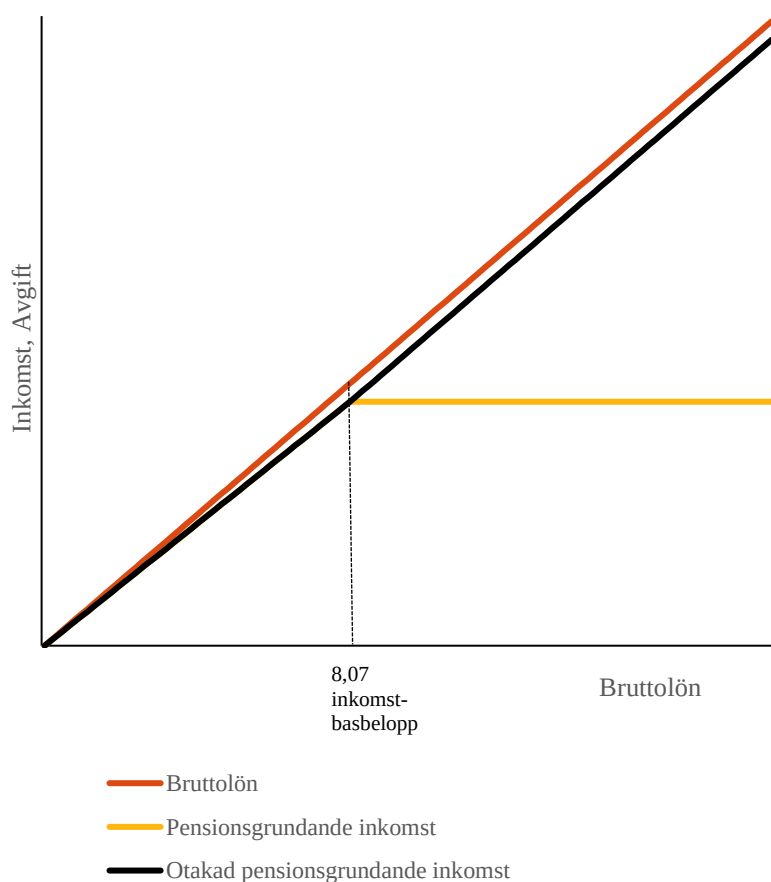
Syftet med rapporten är således att beskriva nivåer och fördelningar av olika typer av pensioner och att jämföra bruttopensioner med föregående bruttoinkomster från förvärvsarbete eller socialförsäkringsersättningar som ersätter sådana inkomster (som sjukersättning, sjukpenning, arbetslöshetsersättning eller föräldrapenning) och som grundar pensionsrätt. Rapporten bidrar också till att förklara utfallet genom att analysera olika påverkande faktorer såsom bidraget från tjänstepension respektive garantipension, betydelsen av intjänandetid och pensionsålder samt vilken betydelse inslag av socialförsäkringsersättningar har i den pensionsgrundande inkomsten åren före pensioneringen.

Som mått på slutlön före pensioneringen kan man, vilket är vanligt, utgå från den avtalade bruttolönen som, enligt nuvarande skatteregler, i allmänhet också utgör den taxerade förvärvsinkomsten. För att beskriva och analysera pensionssystemet kan det alternativt vara rimligt att i stället utgå från den pensionsgrundande inkomsten som är bruttointkomsten med avdrag för den allmänna pensionsavgiften, det vill säga den egenavgift som individen betalar för att tillsammans med arbetsgivaravgifterna finansiera den allmänna ålderspensionen. Allmän pensionsavgift betalas för inkomstdelar upp till intjänandetaket. Den högsta pensionsgrundande inkomsten är 7,5 inkomstbasbelopp, vilket motsvarar en bruttolön på 8,07 inkomstbasbelopp. Inkomstdelar därutöver grundar inte pensionsrätter i det allmänna pensionssystemet och man betalar ingen allmän pensionsavgift för dem, men i tjänstepensionsavtalen avsätts desto mera för dessa inkomstdelar.

För inkomster som inte berörs av intjänandetaket är den allmänna pensionsavgiften 7 procent av bruttolönen eller 7,52 procent räknat som andel av den pensionsgrundande inkomsten. För inkomster över taket utgör den pensionsgrundande inkomsten ett fast belopp, det vill säga ett belopp som är oberoende av nivån på bruttolönen (7,5 inkomstbasbelopp). Även den allmänna pensionsavgiften är ett fast belopp (7,52 procent av 7,5 inkomstbasbelopp).

I rapporten kommer vi att använda uttrycket otakad pensionsgrundande inkomst som beteckning för bruttolönen minus den allmänna pensionsavgiften oavsett nivån på bruttolönen. Det är alltså vad man har kvar av bruttolönen efter det att den allmänna pensionsavgiften är betald. Sambanden mellan de olika beloppen illustreras i figur 1. Den otakade pensionsgrundande inkomsten är 93 procent av bruttolönen upp till taket, men sedan minskar skillnaden uttryckt i procent mellan dessa inkomster.

Figur 1. Pensionsgrundande inkomst, otakad pensionsgrundande inkomst och allmän pensionsavgift som funktion av bruttolön.

Not: Allmän pensionsavgift är skillnaden mellan bruttolön och otakad pensionsgrundande inkomst.

I den här rapporten kommer vi att presentera statistik om pensioner under år 2017, den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015² och kvoten av dessa belopp. Alla inkomster är omräknade till 2017 års prisnivå med hjälp av konsumentprisindex för att få ett mått på inkomstens köpkraft som är oberoende av intjänandeår. Kvoten, som ibland uttrycks i procent, benämner vi kompensationsgrad. Det är ett bruttomått på kompensationsgrad, det vill säga det avser inkomster före skatt. Ett sådant mått lämpar sig inte för information till den enskilde, särskilt inte om beskattningen av lön och pension skiljer sig åt, eftersom det är inkomst efter skatt som avgör vilken levnadsstandard som man kan uppnå.

Bruttomått på kompensationsgrad är idag begränsat informativa ur den enskildes synvinkel eftersom skattereglerna för lön och pension är väsentligt olika och dessutom komplicerade. Det går inte att med en enkel tumregel översätta bruttoinkomster före och efter pensioneringen till inkomst efter skatt. Ett mått på bruttokompensation kan däremot vara intressant för att

² Eventuella år utan inkomst ingår inte vid beräkningen av medelvärdet. Det är 91 procent som har pensionsgrundande inkomst för alla 5 åren av de som haft pensionsgrundande inkomst under minst ett år.

beskriva och utvärdera pensionssystemet bl. a. ställt i relation till intentionerna i 1994 års förslag och principbeslut till pensionsreform.

Vid beräkningen av bruttokompensation har vi i den här rapporten valt att utgå från de ursprungliga intentionerna i pensionsreformen. Enligt förslagen skulle den allmänna pensionsavgiften dras av vid fastställandet av den pensionsgrundande inkomsten³ och även vid fastställande av taxerad förvärvsinkomst vid inkomstbeskattningen⁴. Därmed skulle den pensionsgrundande inkomsten och den taxerade förvärvsinkomsten för inkomstbeskattning alltid uppgå till samma belopp (upp till taket för den pensionsgrundande inkomsten). Det huvudsakliga motivet för dessa förslag var att om pensionssystemet, i likhet med ATP-systemet, hade finansierats helt med arbetsgivaravgifter så hade avgiften inte varit pensionsgrundande och inte heller ingått i taxerad förvärvsinkomst. Man ville ha neutralitet mellan dessa finansieringsalternativ, och man antog också att bruttolönerna skulle bli lägre i ett fall där pensionerna finansierades med enbart arbetsgivaravgifter⁵.

Dessutom föreslogs att inkomstskattereglerna skulle vara desamma för alla inkomsttagare – det särskilda grundavdraget för pensionärer skulle tas bort⁶. Med dessa skatteregler skulle en person som har samma bruttopension som pensionsgrundande inkomst före pensioneringen (men högre bruttolön) få samma inkomst efter skatt före och efter pensioneringen. Kompensationsgraden är då 100 procent.

Pensionsreformen genomfördes stegvis åren 1995–2003 parallellt med kraftfulla åtgärder för att reducera budgetunderskottet till följd av den ekonomiska krisen och parallellt med en oberoende utveckling av skattepolitiken. Slutresultatet har blivit i enlighet med den föreslagna pensionsreformen när det gäller beräkningen av pensionsgrundande inkomster, men inte vad gäller inkomstskattereglerna⁷.

Med de nu gällande skattereglerna kommer inkomst efter skatt och allmän pensionsavgift i allmänhet att vara lägre för en pensionär än för en löntagare

³ SOU 1994:20 s. 434, 438.

⁴ SOU 1994:20 s. 434, 440, 441. Prop. 1993/94:250 s. 218.

⁵ Pensionsarbetsgruppen (SOU 1994:20) föreslog en s.k. avgiftsväxling under medverkan av arbetsmarknadens parter. Med undantag av en procentenhet skulle egenavgiften (den allmänna pensionsavgiften) införas vid särskilda tillfällen då även arbetsgivaravgifterna skulle sänkas och bruttolönerna höjas i motsvarande mån. I princippropositionen formulerades mål för en sådan avgiftsväxling som är omöjliga att uppfylla - att den inte bara skulle vara neutral för varje löntagare (resultera i oförändrad pensionsgrundande inkomst och oförändrad inkomstskatt) utan även kostnadsneutral för varje arbetsgivare (Prop. 1993/94:250 s. 216). Någon avgiftsväxling har aldrig ägt rum. I stället har det samlade uttaget av icke pensionsgrundande avgifter till socialförsäkringen och andra ändamål höjts kraftigt. Med all sannolikhet har detta gjort att de pensionsgrundande inkomsterna har blivit lägre än de annars skulle ha varit.

⁶ SOU 1994:20 s. 214, 246.

⁷ Det första stora avsteget inom skatteområdet gjordes åren 2000-2006 då avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften vid beräkningen av underlaget för inkomstskatt stegvis togs bort och det i stället infördes ett skatteavdrag för den allmänna pensionsavgiften. Förändringen motiverades med en önskan att "stödja arbetslinjen genom att gynna arbetsutbud, arbetsmarknadsdeltagande och utbildning" genom en sänkning av marginal- och genomsnittsskatterna (Prop. 1999/2000:1 s. 190).

med samma pensionsgrundande inkomst som bruttopensionen. Skillnaden tillskriver vi i den här rapporten skattesystemet och kompensationsgraden brutto räknas som 100 procent i ett sådant fall, precis som den hade varit även efter skatt med Pensionsarbetsgruppens förslag till skatteregler. I andra sammanhang, till exempel i de beräkningar som görs i myndighetens s.k. typfallsmodell beräknar Pensionsmyndigheten kompensationsgrad i förhållande till den pensionsgrundande inkomsten inklusive den allmänna pensionsavgiften. De i denna rapport beräknade kompensationsgraderna ska minskas med sju procent⁸ för att få jämförbarhet med hur vi räknar individens kompensationsgrad i andra sammanhang.

Bara kompensationsgrad vid nybeviljandet

För de personer som inte tagit livsvarig tjänstepension kommer pensionsnivåerna och kompensationsgraderna att sjunka när tjänstepensioner helt eller delvis upphör. Vårt datamaterial innehåller inga uppgifter om uttagstid, så vi kan inte belysa hur många som berörs av sådan framtida pensionssänkning genom att bara observera pensionerna under ett år, som vi gör i den här rapporten.

Omvänt finns det grupper som kommer att få höjd pension efter år 2017. Det är individer som gick i pension mellan 61 och 63 års ålder under år 2016 och som kommer att få rätt till garantipension när de blir 65 år, vilket inträffar efter det år då vi mäter pensionsbeloppen. Vidare kommer individer som haft pensionsgrundande inkomster under 2016 eller senare att få åtminstone sin allmänna inkomstgrundade pension höjd när sådana inkomster hunnit taxeras och beaktas i pensionshänseende.

I rapporten redovisar vi därmed faktiska pensionsnivåer under året efter pensioneringen oavsett kända eller okända förändringar under följande år. Ytterligare en källa till sådana förändringar är civilståndsändringar för pensionärer som har garantipension eller tilläggspension eftersom beloppen för dessa är beroende av civilståndet⁹.

Vilka och hur många ingår i undersökningen?

Under 2016 var det 123 269 personer som tog ut inkomst- tilläggs- eller garantipension för första gången. Här inräknas även personer som fick sin första utbetalning efter 2016 men avseende en eller flera månader under 2016 – retroaktiva utbetalningar. Av dessa personer var det 4,9 procent som hade partiell inkomst-, tilläggs- eller garantipension under minst en månad under åren 2016 och 2017. Dessa ingår inte i undersökningen och av de återstående har vi också plockat bort de 10,4 procent av dessa som inte hade hel premiepension under år 2017. Då återstår 105 127 personer. Av dessa

⁸ Lite mindre än 7 procent för inkomster över taket.

⁹ För de personer som fyller 65 under år 2017 och har garantipension under bara en del av året har vi använt den pensionsnivå som inkluderar garantipensionen. För de personer som får ändrade belopp under 2017 på grund av civilståndsförändring har vi använt de genomsnittliga beloppen.

avled några personer redan 2016 och 4,7 procent (4 940 personer) hade ingen pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015. Av de senare har vi tagit med 3 105 personer som var folkbokförda i Sverige under hela den perioden. I undersökningen ingår också en del personer som inte varit folkbokförda i Sverige, men som haft pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015. Även personer som flyttat utomlands efter pensioneringen ingår. Sammanlagt ingår därmed 103 276 personer i undersökningen, varav kompensationsgrader kan beräknas för 100 171 personer, de som hade pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015.

2. De huvudsakliga resultaten från undersökningen

Kompensationsgrader

Den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten för hela undersökningsgruppen är 24 780 kronor per månad och den genomsnittliga pensionen 20 165 kronor per månad, det vill säga cirka 81 procent av medelinkomsten före pensioneringen.

Dessa medelvärden säger mycket lite om förhållandena för enskilda personer. Ett av våra huvudresultat är att det ser mycket olika ut för olika personer, både vad gäller otakade pensionsgrundande inkomster de fem åren före pensioneringen, pensionsnivåer och vad som händer med inkomsten i samband med pensioneringen. Vi kommer därför för det mesta att presentera medianer¹⁰ och andra percentiler som berättar om vilken andel av en viss grupp som har olika värden på den studerade variabeln.

Män har allmänt sett både högre pensioner och högre inkomster före pensioneringen än kvinnor, men när vi ser till kompensationsgraden – kvoten av bruttopensionen år 2017 och genomsnittlig otakad pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015 – är det inga stora skillnader mellan kvinnor och män. Medianvärdet för kompensationsgraden brutto är 79 procent för kvinnor och 80 procent för män. Männen har lite högre andelar med de lägsta och de högsta kompensationsgraderna, det vill säga spridningen är större för männen.

Variationen i kompensationsgrader mellan olika individer är stor. Ungefär en av fem har kompensationsgrader under 60 procent och ungefär en av fyra har högre bruttopension än den föregående otakade pensionsgrundande inkomsten, det vill säga en kompensationsgrad på över 100 procent.

Det finns ett samband mellan kompensationsgraderna och nivån på den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen. De med låga pensionsgrundande inkomster tenderar att ha högre kompensationsgrader och även större spridning mellan olika individer. För de med en inkomst på 20 000 kronor per månad eller mer före pensioneringen (för ungefär hälften av kvinnorna och två tredjedelar av männen) är sedan fördelningen av kompensationsgraderna relativt oberoende av inkomsten. I dessa högre inkomstlägen är medianen för kompensationsgraden cirka 70 procent för kvinnorna och 70–80 procent för männen. En fjärdedel av kvinnorna har en kompensationsgrad på minst 80 procent och en fjärdedel har under 60 procent. Bland männen har en fjärdedel en kompensationsgrad på 85–90 procent eller högre och en fjärdedel har under 60 procent.

¹⁰ Definitionen av median är att hälften av gruppen har värden under medianvärdet och hälften har värden över.

Inkomstfördelning före och efter pensioneringen

Att kompensationsgraderna är högre för personer med låga otakade pensionsgrundande inkomster än för de med höga leder till att bruttopensionerna är något jämnare fördelade än de otakade pensionsgrundande inkomsterna de fem åren före pensioneringen.

Ett sätt att mäta inkomstspridning är Ginikoefficienten. Ett Ginivärde om 0 innebär att alla individer har samma inkomst, ett värde om 1 innebär att en individ har alla inkomster. Ginikoefficienten för de otakade pensionsgrundande inkomsterna och bruttopensionerna är 0,279 respektive 0,251 för kvinnor och 0,336 respektive 0,315 för män. Pensionerna är alltså, mätt med Ginikoefficienten, jämnare fördelade än de otakade pensionsgrundande inkomsterna, både bland kvinnor och män, men skillnaden mellan kvinnor och män är betydligt större än den utjämning som pensioneringen innebär. Utjämningen sker i den nedre delen av inkomstfördelningen. De första 2–3 decilgrupperna¹¹ har en större andel av pensionerna än av de otakade pensionsgrundande inkomsterna och de mellersta decilgrupperna har en lägre. Däremot har de tre högsta decilgrupperna ungefär samma andel av de samlade pensionerna som av de samlade otakade pensionsgrundande inkomsterna, 47 procent bland kvinnorna och 52 procent bland männen.

Gruppen med pensionsgrundande inkomster under minst 40 år

Av kvinnorna är det 31,0 procent i vår undersökningsgrupp och av männen 20,1 procent som har mindre än 40 år med pensionsgrundande inkomster. Medianen för kompensationsgraden i den delgrupp som har minst 40 år är högre jämfört med hela gruppen men skillnaden är inte stor, 79,4 procent i stället för 78,9 procent för kvinnorna och 80,5 procent i stället för 80,0 procent för männen. Fördelningen blir mer koncentrerad till mitten, andelarna med lägst och högst kompensationsgrader sjunker i jämförelse med fallet då vi inkluderar även de med kort intjänandetid.

Tjänstepensionerna och kompensationsgraderna

Tjänstepensionerna har i det svenska systemet stor betydelse för pensionsnivåer och kompensationsgrader, särskilt för personer med inkomster över intjänandetaket till det allmänna systemet. Bland kvinnorna i vår undersökningsgrupp står tjänstepensionen för drygt 30 procent och bland männen för nästan 38 procent av de totala pensionsbeloppen. När vi lägger till tjänstepensionen till den allmänna pensionen ökar medianerna för kompensationsgraden från 55,8 procent till 78,9 procent för kvinnor och från 55,4 till 80,0 procent för män. För de personer som inte tagit livsvarig

¹¹ Indelningen i decilgrupper innebär att vi rangordnar individerna efter den aktuella inkomsten och sedan delar in dem i 10 lika stora grupper.

tjänstepension kommer emellertid pensionsnivåerna och kompensationsgraderna att sjunka när tjänstepensionerna helt eller delvis upphör.

Om pensionsåldrarna hade stigit för att kompensera för den ökade livslängden och med ett fortsatt intjänande till pensionen så hade pensionerna inklusive tjänstepension varit 20–22 procent högre¹². Därmed hade kompensationsgraderna från den allmänna pensionen också varit högre. Hur mycket högre beror på förvärvsinkomsterna under de extra åren före pensioneringen. Det är svårt att bedöma effekten på kompensationsgraderna för faktiska individer vid en senarelagd pensionsålder, men man kan ändå dra slutsatsen att kompensationsgraden från det allmänna pensionssystemet stämmer ganska väl med den målsättning som formulerades 1994. Avsikten var att det reformerade pensionssystemet för en genomsnittlig individ skulle ge ungefär 60 procent i kompensationsgrad från den allmänna pensionen vid 65 års ålder och vid den då gällande medellivslängden. Vid en högre medellivslängd skulle pensionsåldern behöva stiga för att uppnå samma kompensationsnivå.

Tjänstepensionens bidrag till kompensationsgraden ligger på knappt 20 procentenheter i de mellersta inkomstgrupperna och är betydligt högre bland höginkomsttagarna. För undersökningsgruppen som helhet står tjänstepensionerna för 23–25 procentenheter. Markant är också det lägre bidraget till kompensationsgraden från tjänstepensionen i de lägsta inkomstintervallen. En betydligt lägre täckningsgrad¹³ för tjänstepensionen i låga inkomstlägen är den troliga förklaringen till detta.

Garantipension

De personer i vår undersökningsgrupp som tar ut pensionen i åldern 61–63 år (22,7 procent av samtliga) hinner inte uppnå ålderskravet för rätt till garantipension under år 2017. Av de resterande individerna är det 24,9 procent som har garantipension under år 2017 (32,7 procent bland kvinnorna och 16,6 procent bland männen). Bland garantipensionärerna dominerar pensionsåldern 65 år. Garantibeloppen är ofta små och ges som utfyllnad till en inkomstgrundad allmän pension. Garantipensionerna utgjorde 2,2 procent av de totala pensionsbeloppen för kvinnorna och 1,1 procent bland männen. Av de som har garantipension är det 97,7 procent bland kvinnorna och 87,3 procent bland männen som får mindre än hälften av sin allmänna pension i form av garantipension. Den resterande delen är således inkomstgrundad pension.

Med hänsyn till att beloppen ofta är relativt små har garantipensionen också en begränsad betydelse för kompensationsgraden. I gruppen med pensionsgrundande inkomster under 5 000 kronor per månad, där

¹² Detta är skattningar från Pensionsmyndighetens typfallsberäkningar. Beräkningarna avser samma typfallsindivid som väljer olika pensionsåldrar. I kapitel 8 jämför vi i stället uppmätta kompensationsgrader för olika individer som har olika pensionsåldrar.

¹³ Andelen personer som har intjänat tjänstepension.

garantipensionen har störst betydelse för kompensationsgraden, gör garantipensionen att medianen stiger med 76,6 procentenheter från 142,6 procent till 219,2 procent bland kvinnorna och bland männen med 80,6 procentenheter från 173,7 procent till 254,2 procent. Redan i inkomstgruppen 5 000–10 000 kronor per månad har skillnaden i medianerna för kompensationsgraden med och utan garantipension sjunkit till 16,6 procentenheter för kvinnorna och 17,1 procentenheter för männen. Kompensationsgraden från andra pensioner än garantipension är 110,6 procent för kvinnorna och 111,3 procent för männen i denna grupp. I inkomstgruppen 10 000–15 000 kronor per månad är skillnaden i medianerna 3,5 procentenheter för kvinnorna och 1,8 procentenheter för männen.

Det faktum att kompensationsgraderna är betydligt högre i låga inkomstlägen och att de sjunker med inkomsten för att plana ut vid en pensionsgrundande inkomst på cirka 20 000 kronor per månad förklaras således bara till en del av att garantipensionen främst tillfaller de med låga inkomster före pensioneringen. Mönstret kvarstår till stor del när vi tar bort garantipensionen från pensionsbeloppen. En betydande del av mönstret har därför sin förklaring i livsinkomstprincipen i den allmänna pensionen och som delvis gäller även inom tjänstepensionen. Många som har låga inkomster de fem åren närmast före pensioneringen har haft högre inkomster tidigare i livet och får därför en relativt hög pension i förhållande till inkomsten åren före pensioneringen.

Ersättningar från socialförsäkringen som inkomst före pensioneringen

En grupp för vilka detta gäller är de som har sjukersättning eller andra socialförsäkringsersättningar som sjukpenning eller arbetslöshetsersättning under åren före pensioneringen. Dessa ersättningar är pensionsgrundande för ålderspension men ersätter inte de tidigare inkomsterna till 100 procent. Det är därför intressant att undersöka kompensationsgrader för personer med olika sammansättning av den pensionsgrundande inkomsten. Bland de vars pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015 helt består av inkomstgrundad sjukersättning eller andra socialförsäkringsersättningar har 74,8 procent en kompensationsgrad över 100 procent. (I hela vår undersökningsgrupp var det som nämnts 25 procent.) Bland de som också har inkomst från förvärvsarbete men för vilka de sociala ersättningarna utgör minst 50 procent av inkomsten har 44,8 procent en kompensationsgrad över 100 procent. Dessa båda grupper är emellertid relativt små, de utgör tillsammans 20,7 procent bland kvinnorna och 15,7 procent bland männen. En stor grupp har inga ersättningar från socialförsäkringen alls, 36,8 procent bland kvinnorna och 48,1 procent bland männen. I den gruppen har 17,1 procent av kvinnorna och 21,4 procent av männen en kompensationsgrad på 100 procent eller mer. På grund av gruppens storlek utgör dessa en stor andel av samtliga personer med en kompensationsgrad på minst 100 procent, bland kvinnorna är det 24,5 procent och bland männen är det 39,5 procent. Vi kan konstatera att höga kompensationsgrader i låga inkomstlägen till stor del beror på sjunkande eller stagnerande inkomster mot slutet av yrkeslivet och att detta förekommer i betydande utsträckning

även när inkomsten före pensioneringen inte innehåller ersättningar från socialförsäkringen.

Pensionsåldern

I allmänhet stiger både pensionsnivåer och kompensationsgrader med pensionsåldern. Undantaget till mönstret är den grupp som tar pension under det år de fyller 65. De har relativt lägre pensioner och relativt högre kompensationsgrader i förhållande till det övriga mönstret, vilket hänger samman med att i den gruppen finns det en betydligt högre andel personer med stort inslag av socialförsäkringsersättningar i inkomsten före pensioneringen.

Om vi bortser från 65-årsgruppen så ökar medianen för pensionsnivån i genomsnitt med 12 procent vid en senareläggning av pensionsåldern med ett år. Skillnaden är inte bara ett uttryck för effekten av en kortare återstående medellivslängd, ytterligare intjänande till pensionen och fortsatt inkomstindexering av pensionsbehållningen, eftersom individer som väljer (eller tvingas till) olika uttagsåldrar kan antas ha olika egenskaper och förutsättningar.

Kompensationsgraderna ökar kraftigt med pensionsålder upp till 65 års ålder, men efter 65 ligger de på ungefär samma nivå oavsett ålder.

3. Kompensationsgrader och inkomstfördelning för kvinnor och män

3.1. Kompensationsgrader

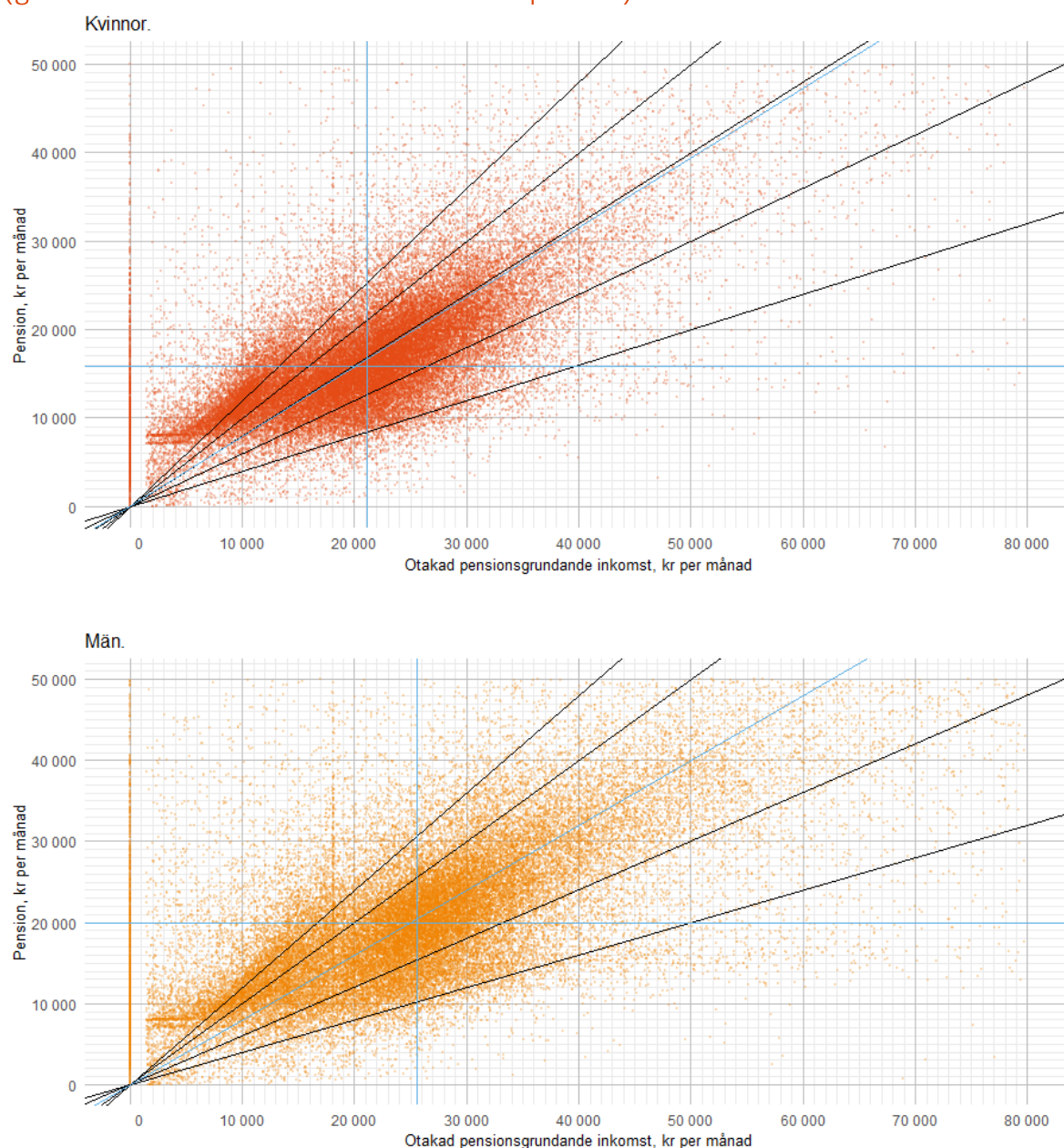
Punkterna i figur 2 visar varje individs kombination av dels genomsnittlig pensionsgrundande inkomst (inklusive andelar över taket) i 2017 års prisnivå under åren 2011–2015 (horisontella axeln), dels ålderspension under år 2017 (vertikala axeln). Pensionen inkluderar allmän ålderspension (inkomst-, tilläggs-, premie- och garantipension) och tjänstepension. Alla med en viss kompensationsgrad (kvot av pension och otakad pensionsgrundande inkomst) ligger på en rät linje genom origo. Linjer för 40, 60, 80, 100 och 120 procents kompensationsgrad är utritade. De tre färgade linjerna visar medianvärdena för inkomst före pensioneringen, pensionsinkomsten respektive kompensationsgraden. Eftersom deklaraionsgränsen – som är ett tröskelvärde för att få pensionsgrundande inkomst – går vid cirka 1 500 kronor i månaden saknas värden mellan 0 och denna nivå.

Slående är den stora spridningen mellan olika personer både vad gäller pensioner och vad gäller genomsnittlig otakad pensionsgrundande inkomst de fem åren före pensioneringen, men också i kvoten av dessa. Det är också lätt att hitta par av individer där den ena har högre pensionsgrundande inkomst före pensioneringen men lägre pension än den andra eller omvänt, det vill säga omrankningar är vanliga. Det beror bland annat på att den inkomstgrundade allmänna pensionen och en del tjänstepensioner är beroende av hela livsinkomsten och inkomsten under de sista 5 åren förhåller sig till inkomster tidigare under livet på olika sätt för olika personer. En person med relativt låga inkomster mot slutet av yrkeslivet i förhållande till tidigare inkomster kommer att få relativt höga kompensationsgrader. En annan källa till omrankningar är att pensionsåldern påverkar nivån på pensionen, varför en person som tar ut pensionen vid en lägre ålder kan få lägre pension trots en högre intjänad pensionsrätt.

Män har i genomsnitt både högre pensioner och högre inkomster före pensioneringen än kvinnor, men när vi ser till kvoten av bruttopensionen år 2017 och genomsnittlig otakad pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015, är det inga stora skillnader mellan kvinnor och män.

Medianvärdet är 79 procent för kvinnor och 80 procent för män (markerade med blå linjer i figur 2). Männen har lite högre andelar med de lägsta och de högsta kompensationsgraderna, det vill säga spridningen är större för männen.

Figur 2. Pension år 2017 jämfört med otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå).

Not: Linjer för 40, 60, 80, 100 och 120 procents kompensationsgrad är utritade. De tre färgade linjerna visar medianvärdena för inkomst före pensioneringen, pensionsinkomsten respektive kompensationsgraden.

De svarta linjerna i figur 2 delar in individerna i sex intervall för storleken på förhållandet mellan bruttopensionen och den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen. Antalet och andelen personer i dessa intervall redovisas i tabell 1 för de 100 171 personer som en sådan kvot kan beräknas för. Utöver dessa finns 1 472 kvinnor och 1 633 män som saknar pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015 men som är folkbokförda i Sverige under dessa år. De utgör 2,8 procent av samtliga 52 159 kvinnor och 3,2 procent av samtliga 51 117 män i undersökningen. Både bland män och kvinnor är det 19–20 procent av

individerna som har en kompensationsgrad under 60 procent och drygt 25 procent vars bruttopension är högre än den otakade pensionsgrundande inkomsten, det vill säga kompensationsgraden är över 100 procent.

I tabell 2 visas medianen och några ytterligare percentiler för fördelningen av kompensationsgraden (uttryckt i procent). I denna och följande tabeller används följande förkortningar:

P10	10:e percentilen ¹⁴
Q1	25:e percentilen = första kvartilen
Median	50:e percentilen = medianen
Q3	75:e percentilen = tredje kvartilen
P90	90:e percentilen

Medelvärde för kompensationsgraden är högre än medianen och uppgår till 90,0 procent för kvinnor och 95,9 procent för män, bland de 100 171 personer som har en pensionsgrundande inkomst så att kompensationsgraden kan beräknas. Dessa medelvärden är av mindre intresse eftersom kompensationsgraden har en sned fördelning och medelvärdet dras upp av relativt få observationer med mycket höga värden, medan percentilerna, liksom också statistiken i tabell 1, ger besked om hur vanliga olika nivåer på kompensationsgraden är.

Tabell 1. Antal och andel personer i olika intervall för kompensationsgraden.

Kompensationsgrad (procent)	Antal			Andel		
	Kvinnor	Män	Båda	Kvinnor	Män	Båda
0–40	1879	2692	4571	3,7%	5,4%	4,6%
40–60	7620	7448	15068	15,0%	15,1%	15,0%
60–80	16803	14645	31448	33,2%	29,6%	31,4%
80–100	11439	11823	23262	22,6%	23,9%	23,2%
100–120	5650	5422	11072	11,1%	11,0%	11,1%
120–	7296	7454	14750	14,4%	15,1%	14,7%
Alla med PGI	50687	49484	100171	100,0%	100,0%	100,0%
Saknar PGI	1472	1633	3105	2,8%	3,2%	3,0%
Samtliga	52159	51117	103276			

Not: PGI = genomsnittlig pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015.

¹⁴ 10 procent av personerna har ett lägre värde på variabeln, etc.

Tabell 2. Percentiler för kompensationsgraden(uttryckt i procent).

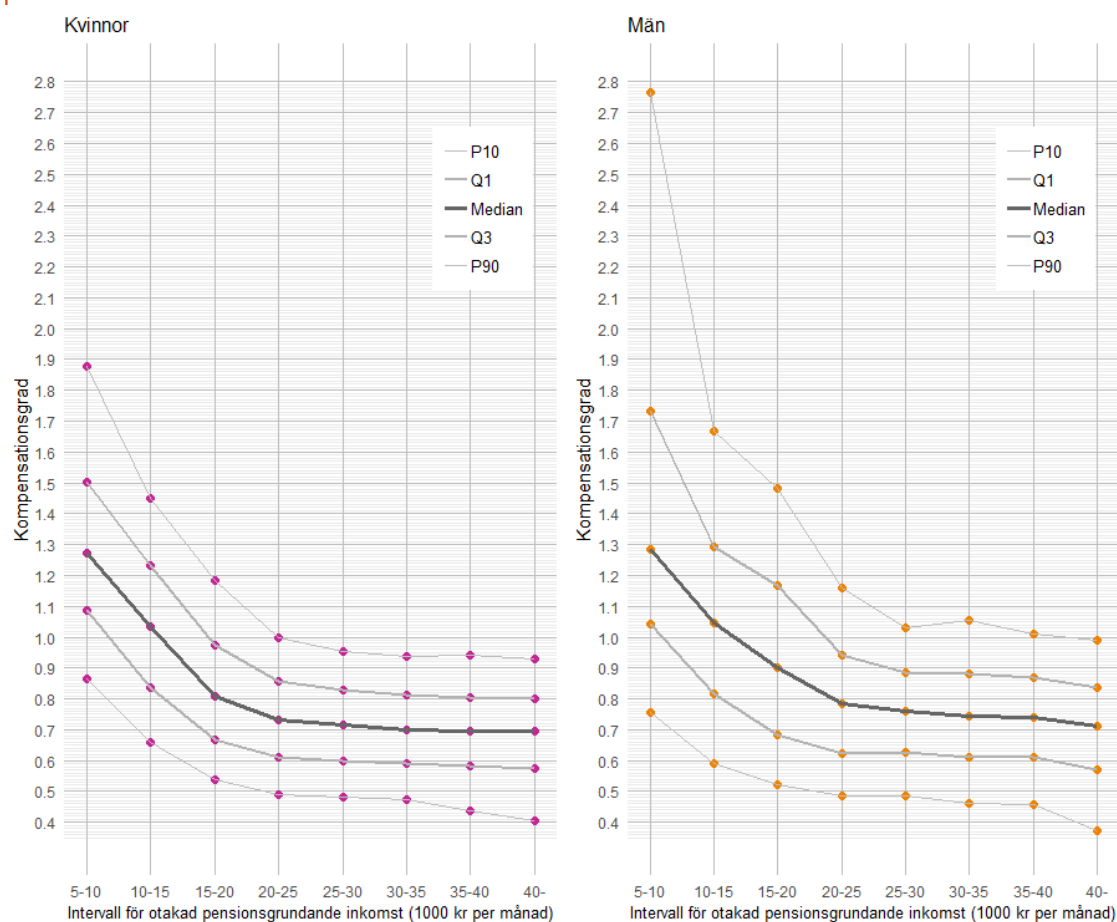
Kön	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90	Medelvärde
Båda könen	100171	49,5	64,2	79,4	101,1	133,6	92,9
Kvinnor	50687	51,2	64,5	78,9	100,8	131,8	90,0
Män	49484	47,8	63,9	80,0	101,4	136,0	95,9

Av figur 2 framgår att kompensationsgraden är olika i olika inkomstlägen. De som har kompensationsgrader på över 120 procent har i allmänhet pensionsgrundande inkomster på 0–15 000 kronor per månad, medan till exempel de med pensionsgrundande inkomster mellan 15 000 och 30 000 kronor per månad förefaller att till största delen ha kompensationsgrader i intervallet 60–100 procent.

För att belysa detta inkomstberoende med större precision har vi beräknat spridningsmått för kompensationsgraden i olika intervall för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten. Resultaten visas i figur 3 och av tabell 3 framgår hur kvinnor och män fördelar sig över de inkomstintervall som används i figur 3. Intervallet upp till 5 000 kronor per månad har utelämnats i figuren eftersom kvoten av pension och pensionsgrundande inkomst kan bli extremt stor för dessa individer, vilket framgår av figur 2. Av kvinnorna har 32 procent pensionsgrundande inkomster på över 25 000 kronor per månad, det vill säga de ligger i den högra hälften av respektive panel i figur 3. Motsvarande andel bland männen är 52 procent. Upp till ungefär dessa inkomstnivåer sjunker kompensationsgraden med inkomsten för att sedan plana ut på en fördelning som är relativt oberoende av inkomsten. Medianerna landar på cirka 70 procent för kvinnor och 70–80 procent för män. En fjärdedel av kvinnorna i dessa högre inkomstlägen har en kompensationsgrad på minst 80 procent och en fjärdedel har under 60 procent. Bland männen har en fjärdedel en kompensationsgrad på 85–90 procent eller högre och en fjärdedel har under 60 procent. Den nedre delen av fördelningen för kompensationsgrader är alltså likartad för kvinnor och män, medan bland männen är det en större andel som har höga kompensationsgrader.

När vi som i figur 3 tittar på en given inkomstnivå (över cirka 15 000 kronor per månad) har män en något högre kompensationsgrad än kvinnor. Att skillnaden däremot är liten när vi ser till grupperna kvinnor och män som helhet, vilket noterades ovan (tabell 2), beror på att kvinnorna i högre utsträckning befinner sig i de lägre inkomstintervallen där kompensationsgraden är högre. I inkomstgrupperna under 15 000 kronor per månad är medianerna för kvinnor och män ungefär densamma, men spridningen för männen är större.

Figur 3. Kompensationsgraden i olika intervall för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 i 2017 års prinsnivå.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Tabell 3. Antal och andel personer i olika intervall för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015.

Inkomstintervall (1000-tal kronor)	Antal		Andel	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0	1472	1633	2,8%	3,2%
0–5	1276	1316	2,4%	2,6%
5–10	3993	2712	7,7%	5,3%
10–15	7363	5004	14,1%	9,8%
15–20	9493	5844	18,2%	11,4%
20–25	11920	7913	22,9%	15,5%
25–30	8255	9170	15,8%	17,9%
30–35	4164	6139	8,0%	12,0%
35–40	1753	3325	3,4%	6,5%
40–	2470	8061	4,7%	15,8%
Samtliga	52159	51117	100,0%	100,0%

3.2. Inkomstfördelning före och efter pensioneringen

Figur 4 visar antalet personer i olika inkomstnivåer för otakad pensionsgrundande inkomster före pensioneringen och för bruttopensionerna (allmän pension och tjänstepension) för kvinnor respektive män. Staplarna för de 1472 kvinnor och 1633 män som saknar pensionsgrundande inkomster är utelämnade i de två delfiguren för otakad pensionsgrundande inkomst. De grövre vertikala linjerna representerar medianerna i respektive fall och de övriga representerar percentilerna P10, P25 (=Q1), P75 (=Q3), P90 och P95. Dessa värden framgår också av tabell 4, där också P99 finns angiven. Det framgår till exempel att 80 procent av kvinnorna har bruttopensioner mellan 9 010 och 26 850 kronor per månad. Vardera 10 procent har bruttopensioner under respektive över dessa värden. Bland männen är motsvarande pensionsbelopp 9 590 respektive 38 130 kronor per månad. Medianvärdena för otakad pensionsgrundande inkomst före pensioneringen är 21 120 kronor per månad för kvinnor och 25 570 kronor för män. Medianpensionen är 15 830 kronor per månad för kvinnor och 19 940 kronor för män, vilket utgör 75 respektive 78 procent av respektive median för otakad pensionsgrundande inkomst. Vi jämför här pension och inkomst för olika personer eftersom medianpersonerna är olika. Den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten för hela undersökningsgruppen är 24 780 kronor per månad och den genomsnittliga pensionen 20 165 kronor per månad, det vill säga cirka 81 procent av inkomsten före pensioneringen.

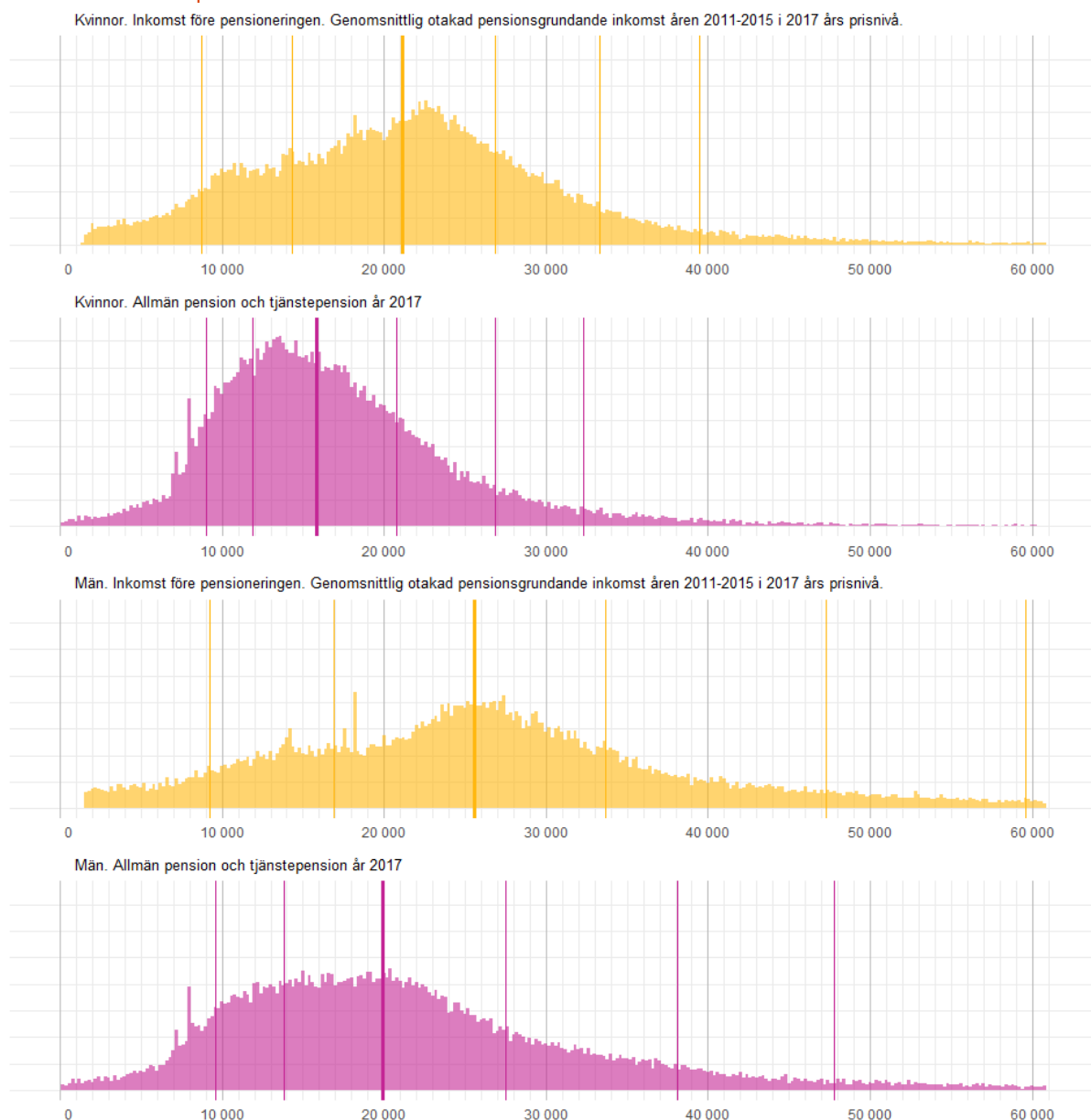
Av figur 4 framgår det att inkomsterna är jämnare fördelade bland kvinnor än bland män, både för pensioner och för inkomsterna före pensioneringen. Notera att nära 5 procent av männen har otakade pensionsgrundande inkomster utanför skalan i figuren. Det framgår av tabell 4 att 1 procent bland männen har otakade pensionsgrundande inkomster på över 99 715 kronor per månad. Vi har tidigare sett att kompensationsgraderna är högre för personer med låga pensionsgrundande inkomster än för höga. Det bör leda till att bruttopensionerna är jämnare fördelade än de pensionsgrundande inkomsterna, men detta är svårt att avläsa från figur 4.

För att närmare beskriva inkomstfördelningen före och efter pensioneringen har vi beräknat Ginikoefficienter och Lorenzkurvor för respektive inkomstslag¹⁵. Ginikoefficienten för de pensionsgrundande inkomsterna och bruttopensionerna är 0,279 respektive 0,251 för kvinnor och 0,336 respektive 0,315 för män. Pensionerna är alltså, mätt med Ginikoefficienten, jämnare fördelade än de otakade pensionsgrundande inkomsterna, både bland kvinnor och män, men skillnaden mellan kvinnor och män är betydligt större än den utjämning som pensioneringen innebär. I dessa beräkningar

¹⁵ Ginikoefficienten kan ges en geometrisk tolkning kopplad till Lorenzkurvan. Den är arean av området mellan Lorenzkurvan och diagonalen delat med arean för hela området under diagonalen (=1/2), det vill säga 2 gånger arean av området mellan Lorenzkurvan och diagonalen.

liksom i de följande tabellerna 5, 6 och 7 ingår de 1 472 kvinnor och 1 633 män som saknar pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015.¹⁶

Figur 4. Antalet personer i olika intervall för pensionen 2017 respektive den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

Not: De vertikala linjerna visar de percentiler som också finns angivna i tabell 4. För inkomster före pensioneringen finns det en ansamling av personer med drygt 18 000 kronor per månad. Det är nivån för taket i den inkomstgrundade sjukersättningen. För pensioner finns en ansamling av personer vid nivån för full garantipension för gifta respektive ogifta.

¹⁶ Om vi tar bort dessa personer vid beräkningen blir i stället Ginikoefficienten för de pensionsgrundande inkomsterna och bruttopensionerna 0,258 respektive 0,245 för kvinnor och 0,314 respektive 0,310 för män. Pensionerna är fortfarande jämnare fördelade än de pensionsgrundande inkomsterna, men särskilt för män är skillnaden liten.

Tabell 4. Percentiler och medelvärden för otakad pensionsgrundande inkomst och pensioner.

Kön	Inkomststyp	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90	P95	P99	Medelvärde
Båda könen	Pension	103276	9249	12626	17520	23851	33066	40753	65324	20165
Båda könen	PGI	103276	8939	15394	23026	30032	40229	50611	83046	24780
Kvinnor	Pension	52159	9014	11889	15827	20753	26852	32313	49038	17357
Kvinnor	PGI	52159	8732	14338	21119	26856	33340	39436	60456	21508
Män	Pension	51117	9586	13804	19942	27518	38134	47790	77297	23031
Män	PGI	51117	9237	16935	25568	33656	47273	59585	99715	28119

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14. PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

Lorenzkurvorna kan ge närmare besked om var i inkomstfördelningen som utjämningen sker. En Lorenzkurva visar hur stor andel av de samlade inkomsterna som tillfaller en viss andel av individerna efter att vi rangordnat dem efter storleken på inkomsten i fråga. Figur 16 och 17 i bilagan visar Lorenzkurvor för otakad pensionsgrundande inkomst, inkomstgrundad pension och pension inklusive garantipension för kvinnor respektive män. Tabell 5 visar 11 punkter på Lorenzkurvorna för otakad pensionsgrundande inkomst och hela pensionen (inklusive garantipension). Vi kan dra slutsatsen att utjämningen sker i den nedre delen av inkomstfördelningen. De 30 procent som har de högsta inkomsterna erhåller cirka 50 procent av de samlade inkomsterna (cirka 47 procent bland kvinnor och 52 procent bland män), och det gäller både för pensioner och för de otakade pensionsgrundande inkomsterna. De första 2–3 decilgrupperna har däremot en större andel av pensionerna än av de pensionsgrundande inkomsterna, och de mellersta decilgrupperna har en lägre. Decilerna för otakade pensionsgrundande inkomster och pensioner finns redovisade i tabell 33 i bilagan.

Tabell 5. Punkter på Lorenzkurvorna för otakade pensionsgrundande inkomster och pensioner.

Kvinnor		Män		Oavsett kön		
Andel av individerna	Andel av de pensionsgrundande inkomsterna	Andel av pensionen	Andel av de pensionsgrundande inkomsterna	Andel av pensionen	Andel av de pensionsgrundande inkomsterna	Andel av pensionen
0	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
0,1	0,0196	0,0385	0,0141	0,0296	0,0165	0,0334
0,2	0,0695	0,0966	0,0574	0,0778	0,0622	0,0854
0,3	0,1362	0,1652	0,1174	0,1376	0,1244	0,1479
0,4	0,2172	0,2427	0,1922	0,2083	0,2003	0,2200
0,5	0,3099	0,3292	0,2784	0,2897	0,2880	0,3018
0,6	0,4130	0,4254	0,3740	0,3815	0,3859	0,3940
0,7	0,5260	0,5321	0,4800	0,4851	0,4943	0,4979
0,8	0,6510	0,6519	0,6000	0,6050	0,6157	0,6167
0,9	0,7933	0,7912	0,7461	0,7514	0,7588	0,7606
1	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

I anslutning till figur 4 och tabell 4 jämförde vi en medianpension med medianen för den otakade pensionsgrundande inkomsten (75 procent för kvinnor och 78 procent för män). Tabell 6 ger en fylligare beskrivning av pensioner i förhållande till otakade pensionsgrundande inkomster i olika inkomstlägen. Medianen är gränsen mellan decilgrupp 5 och 6, så värdena i tabellen stämmer överens med kvoten av medianerna enligt tabell 4. Men vi kan också se att både i höga och låga inkomstlägen utgör de genomsnittliga pensionerna en större andel av de genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsterna. Exempelvis är medelpensionen bland män i den 9:e decilgruppen 33 710 kronor per månad vilket utgör 82 procent av den genomsnittliga inkomsten för den 9:e decilgruppen för otakade pensionsgrundande inkomster. Här är individerna sorterade efter respektive inkomstslag vid indelningen i decilgrupper. Om vi i stället bibehåller sorteringen efter otakade pensionsgrundande inkomster även när vi beräknar genomsnittlig bruttopension per decilgrupp, så får vi i stället resultaten i tabell 7, vilket är mer i linje med figur 3 som har en liknande konstruktion i detta avseende. Orsaken till skillnaderna mellan tabell 6 och 7 är att individerna bara delvis hamnar i samma decilgrupper för otakade pensionsgrundande inkomster som för pensioner. Exempelvis hamnar en del som tillhör högsta decilgruppen för otakade pensionsgrundande inkomster i en lägre decilgrupp för pensioner och deras plats tas i stället av personer med relativt lägre inkomster före pensioneringen. Statistik för övergångarna mellan decilgrupperna för otakade pensionsgrundande inkomster respektive pensioner finns i tabell 31 och 32 i bilagan. Dessa övergångar belyser samma fenomen som vi såg redan i figur 2, den inledningsvis nämnda omrankningen vad gäller inkomstnivå i samband med pensioneringen.

Tabell 6. Genomsnittliga inkomster i decilgrupper. Rangordning efter respektive inkomstslag.

Decilgrupp	Kvinnor			Män			Oavsett kön		
	PGI	Pension	Kvot	PGI	Pension	Kvot	PGI	Pension	Kvot
1	4 207	6 682	159%	3 964	6 814	172%	4 081	6 734	165%
2	10 749	10 092	94%	12 184	11 093	91%	11 341	10 482	92%
3	14 337	11 892	83%	16 869	13 790	82%	15 401	12 609	82%
4	17 421	13 463	77%	21 029	16 284	77%	18 806	14 531	77%
5	19 937	15 017	75%	24 240	18 738	77%	21 750	16 504	76%
6	22 186	16 684	75%	26 875	21 150	79%	24 252	18 599	77%
7	24 300	18 522	76%	29 816	23 863	80%	26 850	20 947	78%
8	26 885	20 790	77%	33 737	27 615	82%	30 102	23 944	80%
9	30 611	24 182	79%	41 075	33 708	82%	35 455	29 020	82%
10	44 452	36 244	82%	71 395	57 251	80%	59 764	48 283	81%

Not: PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

Tabell 7. Genomsnittliga inkomster i decilgrupper. Rangordning efter otakad pensionsgrundande inkomst.

Decilgrupp för PGI	Kvinnor			Män			Oavsett kön		
	PGI	Pension	Kvot	PGI	Pension	Kvot	PGI	Pension	Kvot
1	4 207	10 059	239,1%	3 964	13 328	336,3%	4 081	11 622	284,8%
2	10 749	12 370	115,1%	12 184	14 044	115,3%	11 341	13 053	115,1%
3	14 337	13 790	96,2%	16 869	17 014	100,9%	15 401	14 756	95,8%
4	17 421	14 950	85,8%	21 029	17 751	84,4%	18 806	16 258	86,5%
5	19 937	15 503	77,8%	24 240	19 101	78,8%	21 750	17 007	78,2%
6	22 186	16 669	75,1%	26 875	20 715	77,1%	24 252	18 435	76,0%
7	24 300	17 864	73,5%	29 816	22 840	76,6%	26 850	20 093	74,8%
8	26 885	19 470	72,4%	33 737	25 559	75,8%	30 102	22 505	74,8%
9	30 611	21 964	71,8%	41 075	30 746	74,9%	35 455	26 064	73,5%
10	44 452	30 928	69,6%	71 395	49 207	68,9%	59 764	41 858	70,0%

Not: PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

4. Personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomster

I det föregående avsnittet beskrev vi kompensationsgrader och pensionsnivåer för samtliga personer som tog ut hel ålderspension år 2016 och som fortfarande hade hel pension under år 2017. Borträknade var också de personer som inte hade några pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015 och som inte heller var folkbokförda i Sverige under hela den perioden. En del av de återstående 103 276 personerna har haft en begränsad intjänandetid till pensionen och har lägre pension av det skälet.

I detta avsnitt ska vi beskriva situationen för den delgrupp som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst fram till och med året före pensioneringen (2015). Fördelningen för antalet år med pensionsgrundande inkomster i hela undersökningsgruppen visas i tabell 8. Medianerna är 43 år för kvinnorna och 45 år för männen. I den delgrupp som har minst 40 år och som vi ska beskriva i det här kapitlet bortfaller således 31,0 procent av kvinnorna och 20,1 procent av männen¹⁷. Bland de 3105 personerna som inte har några pensionsgrundande inkomster under åren 2011–2015, men ändå är folkbokförda i Sverige hela perioden, är det cirka 90 procent som inte har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst.

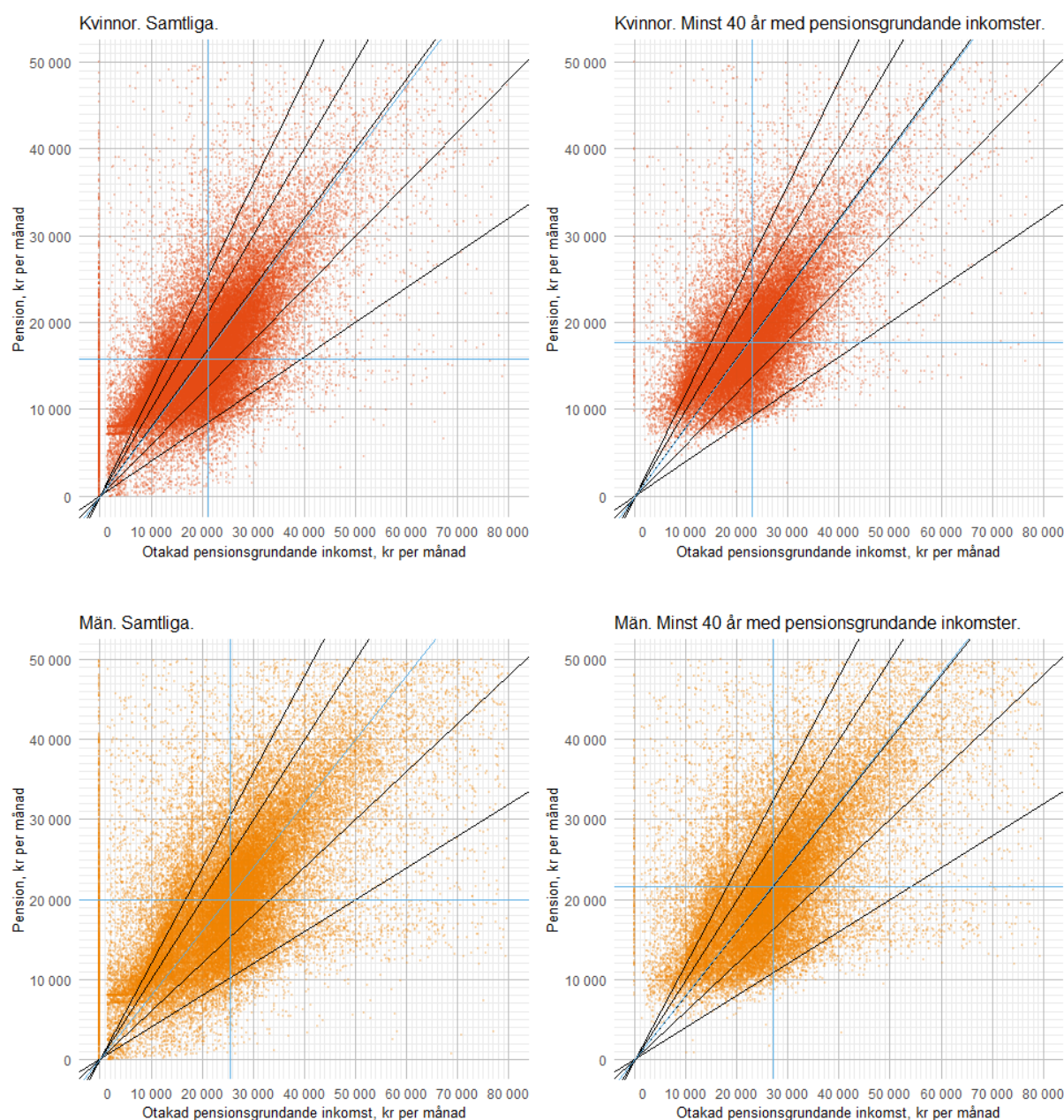
Tabell 8. Fördelningen av antalet år med pensionsgrundande inkomst till och med år 2015.

Antal år med pensionsgrundande inkomst	Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel
0–39	16190	31,0%	10255	20,1%
40–43	13731	26,3%	10392	20,3%
44–46	13911	26,7%	14383	28,1%
47–57	8327	16,0%	16087	31,5%
Samtliga	52159	100,0%	51117	100,0%

¹⁷ Om vi räknar antalet år med antingen pensionsgrundande inkomster eller pensionsgrundande belopp blir andelen med under 40 intjänandeår betydligt lägre bland kvinnorna (17,1 procent) och något lägre bland männen (18,2 procent). Det är framför allt pensionsgrundande belopp för barnår som gör skillnaden. Se tabell 30 i bilagan.

Högra kolumnen i figur 5 visar kombinationer av otakad pensionsgrundande inkomst (horisontella axeln) och ålderspension (vertikala axeln) för personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst fram till och med år 2015. Den vänstra kolumnen visar motsvarande bilder för samtliga oavsett intjänandetid och överensstämmer med figur 2. Vi ser att det återstår bara ett fåtal personer med riktigt låga pensioner i det förra fallet, men det händer inte så mycket med medianen för kompensationsgraden eftersom det bland personerna med kort intjänandetid finns både de med höga och de med låga kompensationsgrader.

Figur 5. Pension år 2017 jämfört med otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå). Samtliga oavsett intjänandetid respektive de med minst 40 år med pensionsgrundande inkomster.

Not: Linjer för 40, 60, 80, 100 och 120 procents kompensationsgrad är utritade. De tre färgade linjerna visar medianvärdena för inkomst före pensioneringen, pensionsinkomsten respektive kompensationsgraden.

Tabell 9 och 10 är motsvarigheterna till tabell 1 och 2, men för personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst. Vi ser att medianen för kompensationsgraden är något högre för den senare gruppen, men fördelningen blir mer koncentrerad till mitten – andelarna med lägst och högst kompensationsgrader sjunker i jämförelse med det vi ser i tabell 1.

Tabell 9. Fördelningen över olika intervall för kompensationsgraden. Bara personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst.

Kompensationsgrad (procent)	Antal			Andel		
	Kvinnor	Män	Båda	Kvinnor	Män	Båda
0–40	535	1198	1733	1,5%	2,9%	2,3%
40–60	4714	5633	10347	13,1%	13,8%	13,5%
60–80	13087	13129	26216	36,5%	32,3%	34,2%
80–100	9293	10808	20101	25,9%	26,6%	26,3%
100–120	3946	4485	8431	11,0%	11,0%	11,0%
120–	4297	5435	9732	12,0%	13,4%	12,7%
Alla med PGI	35872	40688	76560	100,0%	100,0%	100,0%
Saknar PGI	97	174	271	0,3%	0,4%	0,4%
Samtliga	35969	40862	76831			

Not: PGI = genomsnittlig pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015.

Tabell 10. Percentiler för kompensationsgraden (uttryckt i procent). Bara personer som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst.

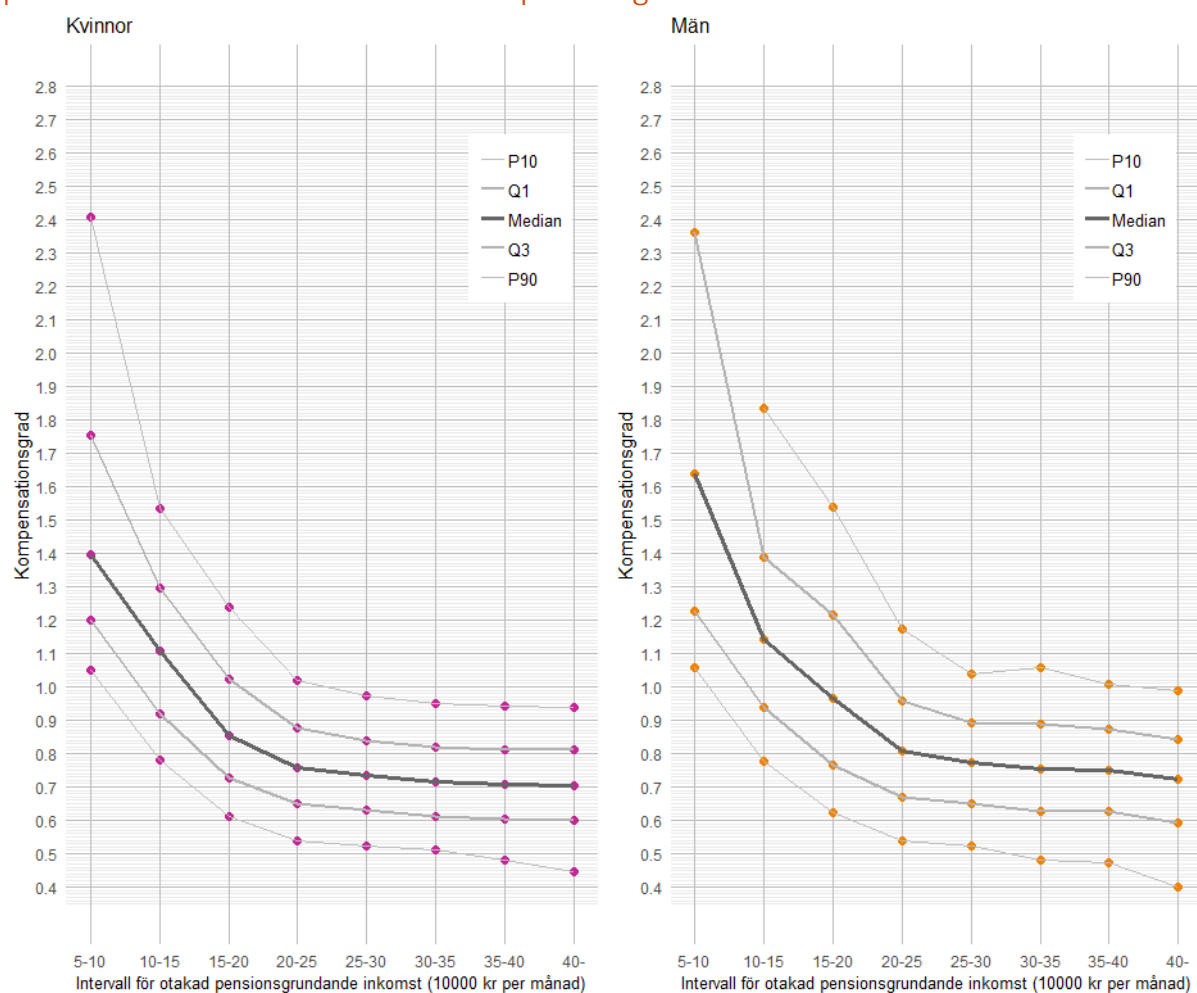
Kon	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90
Båda könen	76560	53,8	66,7	80,0	98,5	127,7
Kvinnor	35872	55,6	66,9	79,4	97,6	125,5
Män	40688	52,2	66,4	80,5	99,3	130,1

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14.

Fördelningen för kompensationsgraden i olika inkomstgrupper framgår av figur 6 för de med minst 40 år med PGI och kan jämföras med figur 3 för samtliga oavsett intjänandetid. Tabell 11 visar fördelningen av individerna över inkomstgrupperna för de med minst 40 år med pensionsgrundande inkomst och kan jämföras med tabell 3. Kompensationsgraden i en given inkomstgrupp är fortfarande högre för män än för kvinnor och genomgående högre när vi beräknar den bara för de med minst 40 år. Skillnaden är störst i grupperna med låg pensionsgrundande inkomst och för de lägre percentilerna. Att skillnaden blir mindre i gruppen som helhet enligt tabell 2 och 10, beror på att andelen personer med lägre pensionsgrundande inkomst där kompensationsgraderna är högre är mindre i gruppen med minst 40 år. (Jämför tabell 3 och 11.) När vi tar bort de med kort intjänandetid minskar således också andelarna med låga inkomster under åren 2011–2015. De med intjänandetid på minst 40 år tenderar att också ha högre inkomster under slutet av yrkeslivet jämfört med de som har kortare intjänandetid. Tabell 12 är motsvarigheten till tabell 4 för de som har minst 40 år med pensionsgrundande inkomst. Medianen för den otakade pensionsgrundande

inkomsten för båda könen stiger med 2 004 kronor per månad till 25 030 kronor per månad när vi tar bort personerna med kortare intjänandetid.

Figur 6. Kompensationsgraden i olika intervall för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå. Personer med minst 40 år med pensionsgrundande inkomster.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

P90 för män i inkomstgruppen 5 000–10 000 är inte markerad eftersom den är större än 280 procent.

Tabell 11. Antal och andel personer i olika intervall för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015. Enbart personer med minst 40 år med pensionsgrundande inkomst.

Inkomstintervall (1000-tal kronor)	Antal personer		Andel	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0	97	174	0,3%	0,4%
0–5	211	319	0,6%	0,8%
5–10	1375	1156	3,8%	2,8%
10–15	4324	3262	12,0%	8,0%
15–20	6641	4632	18,5%	11,3%
20–25	9231	6908	25,7%	16,9%
25–30	6903	8419	19,2%	20,6%
30–35	3597	5722	10,0%	14,0%
35–40	1528	3114	4,2%	7,6%
40–	2062	7156	5,7%	17,5%
	35969	40862	100,0%	100,0%

Tabell 12. Percentiler och medelvärden för otakad pensionsgrundande inkomst och pensioner. Enbart personer med minst 40 år med pensionsgrundande inkomst.

Kön	Inkomststyp	Antal								Medelvärde
		personer	P10	Q1	Median	Q3	P90	P95	P99	
Båda könen	Pension	76831	11981	15015	19574	25709	34947	42688	67461	22376
Båda könen	PGI	76831	13275	18788	25030	31779	42500	52830	85275	27513
Kvinnor	Pension	35969	11470	14081	17753	22400	28648	34272	51391	19459
Kvinnor	PGI	35969	12529	17597	22958	28418	34990	41341	62716	24022
Män	Pension	40862	12582	16296	21589	29009	39255	48879	77275	24944
Män	PGI	40862	14045	20653	27222	35063	48617	60421	99087	30586

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14. PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

5. Tjänstepension

Tjänstepensionerna har i det svenska systemet stor betydelse för pensionsnivåer och kompensationsgrader, särskilt för personer med inkomster över intjänandetaket till det allmänna systemet. År 2015 motsvarade intjänandetaket drygt 37 000 kronor per månad i pensionsgrundande inkomst i 2017 års prinsnivå. Tabell 13 visar genomsnittlig allmän pension och tjänstepension och deras andelar av den totala pensionen för hela vår undersökningsgrupp. Bland kvinnorna står tjänstepensionen för drygt 30 procent och bland männen för nästan 38 procent av den totala pensionen. Tabellen beskriver situationen året efter uttag av hel allmän pension. För de personer som inte tagit livsvarig tjänstepension kommer pensionsnivåerna och kompensationsgraderna att sjunka när tjänstepensionerna helt eller delvis upphör. Vårt datamaterial innehåller inga uppgifter om uttagstid, så vi kan inte belysa hur många som berörs av dessa framtida pensionssänkningar.

Tabell 13 Genomsnittliga pensionsbelopp år 2017 för samtliga i undersökningsgruppen.

Kön	Antal personer	Medelbelopp i kronor per månad			Andel av total pension	
		Total pension	Allmän pension	Tjänstepension	Allmän pension	Tjänstepension
Kvinnor	52159	17357	12075	5282	69,6%	30,4%
Män	51117	23031	14297	8734	62,1%	37,9%

Om vi ser till personer som aldrig har haft inkomster över intjänandetaket (77 procent av kvinnorna och 45 procent av männen) så står tjänstepensionen för knappt 26 procent av den totala pensionen bland kvinnorna och för drygt 23 procent bland männen. Se tabell 14.

Tabell 14. Genomsnittliga pensionsbelopp för personer som aldrig haft pensionsgrundande inkomster över intjänandetaket.

Kön	Antal personer	Medelbelopp i kronor per månad			Andel av total pension	
		Total pension	Allmän pension	Tjänstepension	Allmän pension	Tjänstepension
Kvinnor	40312	14956	11080	3876	74,1%	25,9%
Män	23202	15375	11807	3568	76,8%	23,2%

Det relativt låga intjänandetaket till den allmänna pensionen är ett arv efter det tidigare ATP-systemet som infördes år 1960. Det hade ett prisindexerat tak för den pensionsgrundande inkomsten. På 1970- och 1980-talen kom allt större andelar av inkomsterna att stiga över intjänandetaket i takt med reallönstillväxten. Detta uppmärksammades i slutet av 1980-talet som ett av de problem med ATP-systemet som skulle behöva åtgärdas. På grund av den långa reformprocessen dröjde det till år 2002 innan inkomstindexering av taket påbörjades så att inkomstandelarna över taket kunde stabiliseras. Därmed hann det uppstå ett betydande behov och utrymme för att bidra till inkomsttryggheten för de inkomstdelar som ligger över intjänandetaket inom ramen för tjänstepensionsavtalen i stället för inom det allmänna pensionssystemet.

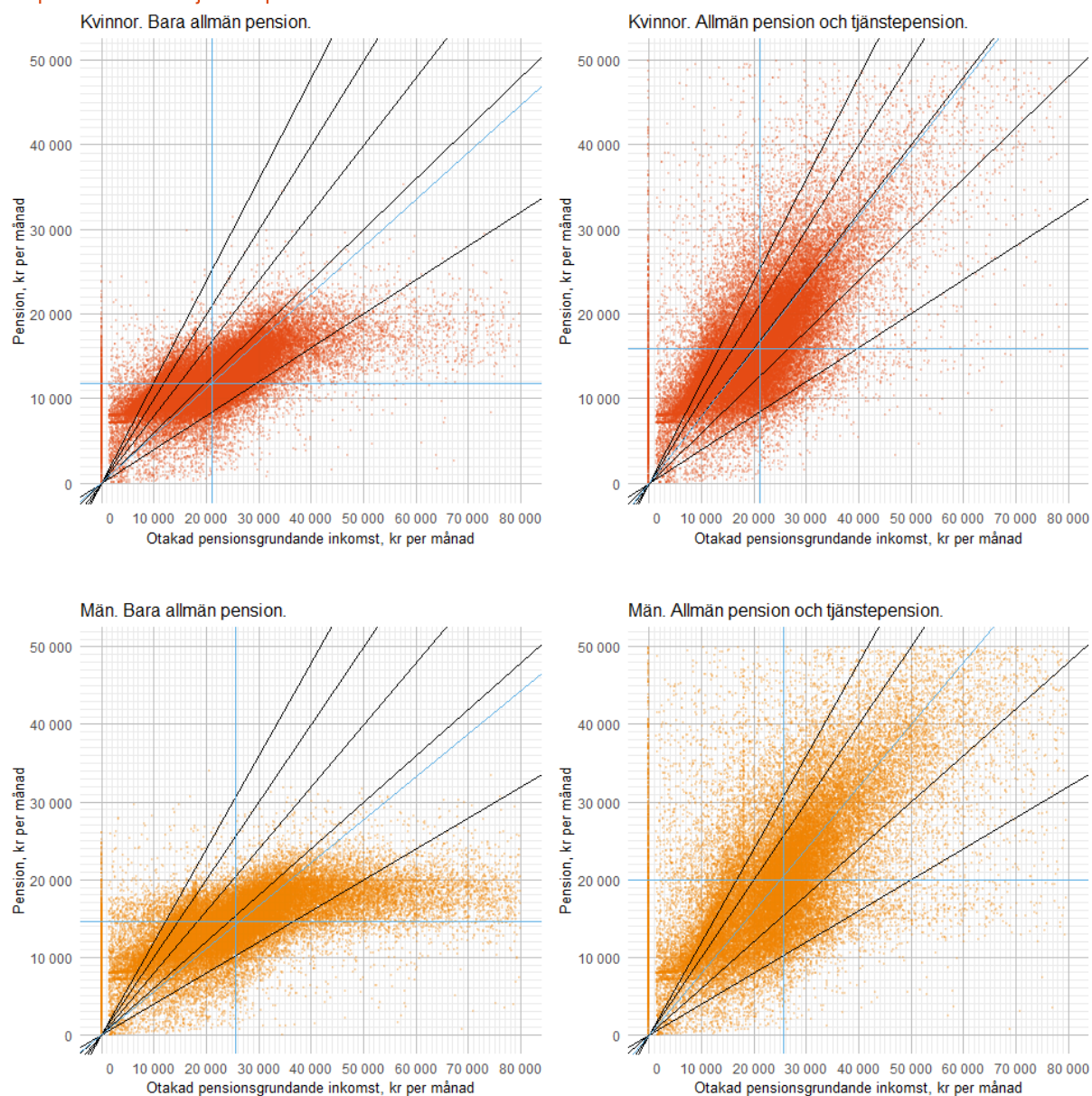
Figur 7 visar kombinationer av otakade pensionsgrundande inkomst (horisontella axeln) och ålderspension (vertikala axeln), där pensionen i den vänstra kolumnen bara innefattar allmän ålderspension, medan den i högra kolumnen även innehåller tjänstepension. Högra kolumnen visar samma data som figur 2. Liksom tidigare visar de tre färgade linjerna i varje delfigur medianvärdena för inkomst före pensioneringen, pensionsinkomsten respektive kompensationsgraden i respektive fall. Det är tydligt att tjänstepensionerna bidrar mycket till pensionsnivåer och kompensationsgrader, särskilt i de högsta inkomstlägena men också för medelinkomsttagare.

I diagrammet ser man att den allmänna pensionen har något som kan likna ett tak vid omkring 20 000 kronor per månad. Det förklaras av intjänandetaket i den allmänna pensionen. Var gränsen för de högsta allmänna pensionerna ligger räknat i kronor per månad beror också på pensionsåldern. Den återstående medellivslängden vid 65 års ålder har ökat med cirka 2,4 år de senaste 20 åren, medan den genomsnittliga pensionsåldern varit relativt oförändrad. Om pensionsåldrarna i stället hade stigit för att kompensera för den ökade livslängden och med ett fortsatt intjänande till pensionen så hade de allmänna pensionerna varit i storleksordningen 20 procent högre¹⁸. Det gäller även pensionerna som begränsas av intjänandetaket. De få personer i figuren som har allmän ålderspension i storleken 25 000 – 30 000 kr per månad har ett extra sent uttag av sin pension, vilket leder till låga delningstal och höga pensioner.

I tabell 15 finns medianen och ytterligare några percentiler för fördelningarna för kompensationsgrader med och utan tjänstepensioner. Nedre delen av tabellen visar samma uppgifter som tabell 2. När vi lägger till tjänstepensionen till den allmänna pensionen ökar medianerna för kompensationsgraden (pension som andel av otakad pensionsgrundande inkomst) från 55,8 procent till 78,9 procent för kvinnor och från 55,4 till 80,0 procent för män.

¹⁸ Enligt typfallsberäkningar. Se Pensionsmyndigheten, 2019-08-16, *Tumregler för pensionen*.

Figur 7. Pension år 2017 jämfört med otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå). Pension med respektive utan tjänstepension.

Not: Linjer för 40, 60, 80, 100 och 120 procents kompensationsgrad är utritade. De tre färgade linjerna visar medianvärdena för inkomst före pensioneringen, pensionsinkomsten respektive kompensationsgraden.

Tabell 15. Percentiler för kompensationsgrader (uttryckta i procent). Med och utan tjänstepension.

Pensionstyp	Kön	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90
Bara allmän pension	Båda	100171	36,6	46,3	55,6	71,0	102,5
	Kvinnor	50687	40,0	47,5	55,8	71,9	103,3
	Män	49484	33,2	44,7	55,4	70,2	101,5
Allmän pension och tjänstepension	Båda	100171	49,5	64,2	79,4	101,1	133,6
	Kvinnor	50687	51,2	64,5	78,9	100,8	131,8
	Män	49484	47,8	63,9	80,0	101,4	136,0

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14.

Kompensationsgraderna från enbart den allmänna ålderspensionen i olika intervall för den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen framgår av figur 8. Denna figur kan jämföras med figur 3 som även inkluderar tjänstepensionen. Antalet kvinnor och män i de olika intervallen visades i tabell 3.

Kompensationsgraden från tjänstepensionen i olika intervall för den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen visas i figur 9¹⁹.

Tjänstepensionens bidrag till kompensationsgraden ligger på knappt 20 procentenheter i de mellersta inkomstgrupperna och är betydligt högre bland höginkomsttagarna.

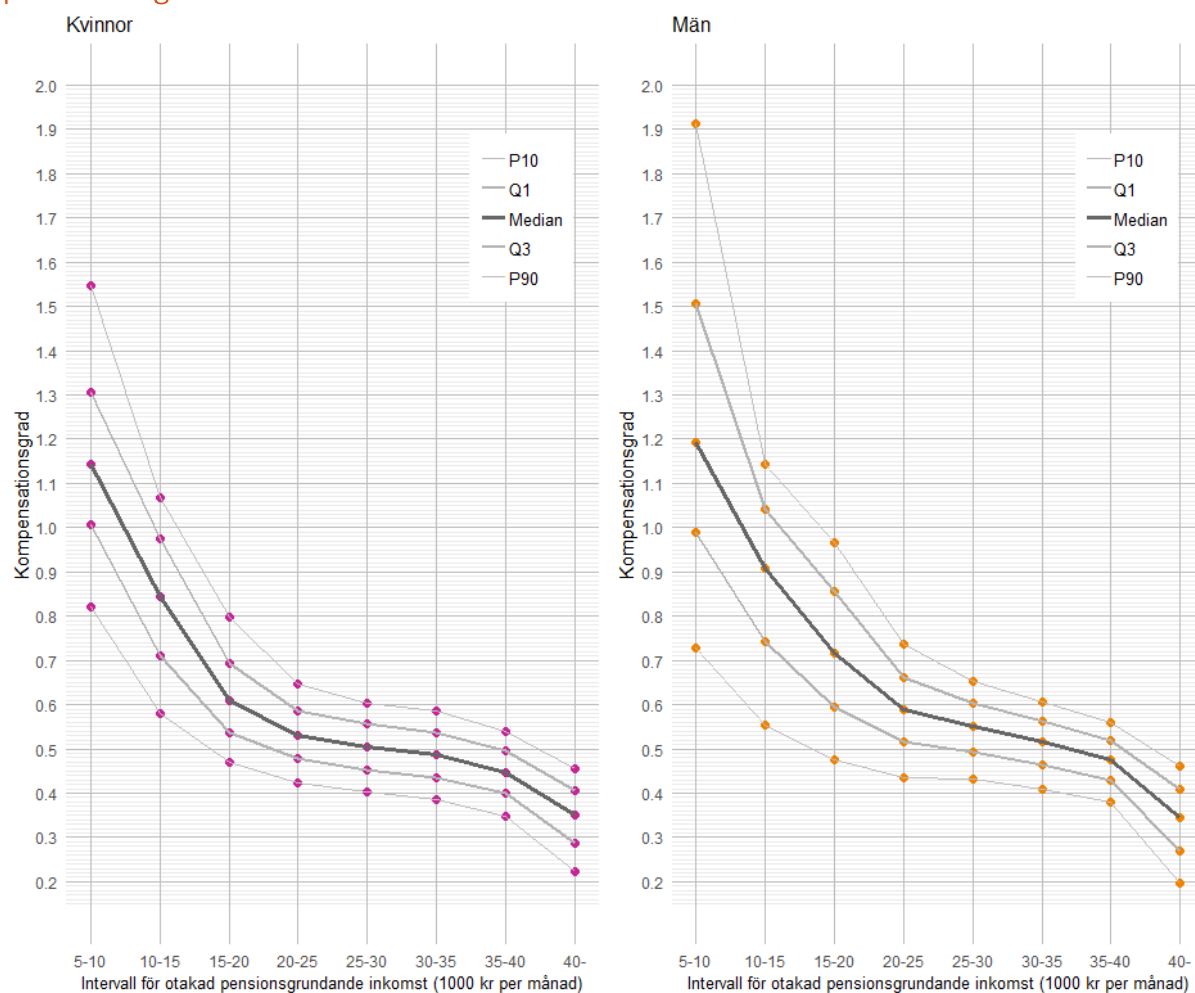
Det framgår att den högre kompensationsgraden i låga inkomstlägen jämfört med högre inkomster före pensioneringen, som vi kunde se i figur 2, härrör från den allmänna pensionen. Av figur 8 och 9 framgår det också att den högre kompensationsgraden för män jämfört med kvinnor i ett givet inkomstintervall som vi noterade i anslutning till figur 3, i större utsträckning härrör från den allmänna pensionen än från tjänstepensionen. Grupperna med pensionsgrundande inkomster under 10 000 kronor per månad avviker genom att männen har extremt stor spridning vad gäller kompensationsgraden från tjänstepensionen, men även spridningen i kompensationsgraden från den allmänna pensionen är betydligt större än i andra inkomstlägen.

Kompensationsgraden från tjänstepensionen växer med inkomsten. Den är extra hög i gruppen med 40 000 kronor i månaden eller mer. Dessa personer, liksom många i intervallet 35 000–40 000 kronor per månad har inkomster över intjänandetaket under åren 2011–2015. Även personer i lägre inkomstintervall kan ha haft inkomster över taket tidigare i livet. Påtagligt är också det lägre bidraget till kompensationsgraden från tjänstepensionen i inkomstintervallet 5 000–10 000 kronor per månad. En betydligt lägre täckningsgrad i låga inkomstlägen är en trolig förklaring.

¹⁹ Det går inte att summera värden i figur 8 och 9 till de värden vi ser i figur 3 eftersom rangordningen görs efter respektive variabel, även om det för den enskilde individen gäller att kompensationsgraden från den totala pensionen är summan av den från den allmänna pensionen och tjänstepensionen.

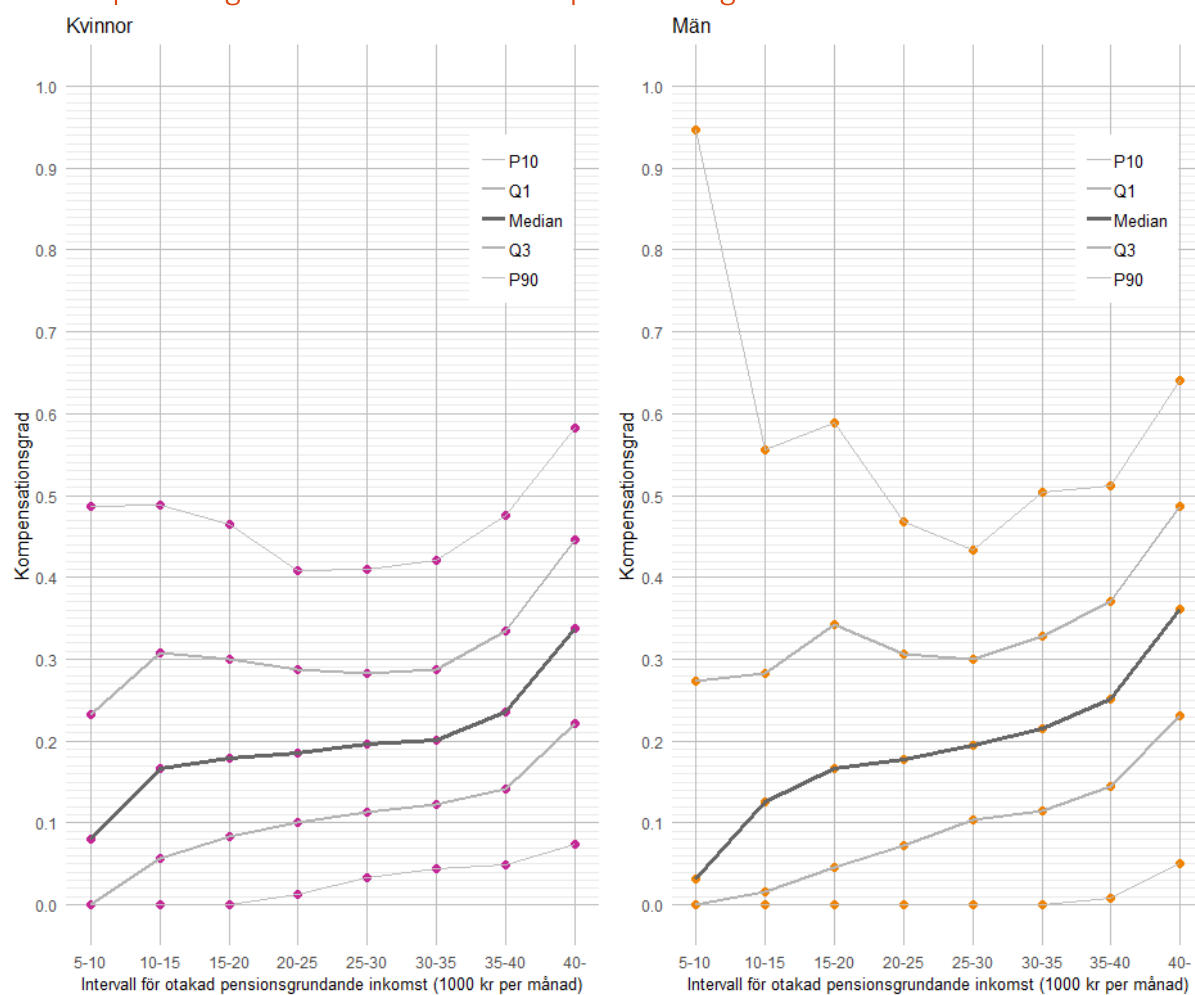
Tabell 16 visar andelen personer som inte har någon tjänstepension alls under år 2017. I tabellen finns också inkomstgruppen 1–5 000 kronor per månad med, liksom de som inte har någon pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015.

Figur 8. Kompensationsgrad från enbart den allmänna ålderspensionen i olika intervall för den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Figur 9. Kompensationsgrad från tjänstepensionerna i olika intervall för den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Tabell 16. Andelen personer som inte har utbetald tjänstepension år 2017 fördelade efter genomsnittlig otakad pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå.

Pensionsgrundande inkomst	Kvinnor	Män
0	44,0%	36,3%
1–5000	57,8%	55,5%
5000–10000	30,0%	41,8%
10000–15000	12,9%	20,8%
15000–20000	10,6%	16,2%
20000–25000	9,0%	14,0%
25000–30000	7,8%	11,0%
30000–35000	6,8%	11,1%
35000–40000	6,2%	9,4%
40000–	5,7%	6,8%

6. Garantipension

Av de totalt 103 276 personer som ingår i vår undersökning är det 23 433 som tar ut pensionen i åldern 61–63 år.²⁰ Dessa personer hinner inte uppnå ålderskravet för rätt till garantipension under år 2017. I detta avsnitt om förekomsten av garantipension och dess betydelse för pensionsnivåer och kompensationsgrader begränsar vi oss därför till de resterande 79 843 personerna. Av dessa är det 19 884 personer eller 24,9 procent som har garantipension under år 2017 (32,7 procent bland kvinnorna och 16,6 procent bland männen). Andelen med garantipension bland kvinnor och män och i olika pensionsåldrar framgår av tabell 17.

Det är således en väsentligt större andel bland kvinnorna än bland männen som har garantipension och andelen är högst bland de som tar ut pension under året de fyller 65. Men även bland de som skjuter upp pensioneringen till en senare ålder finns det de som får garantipension.

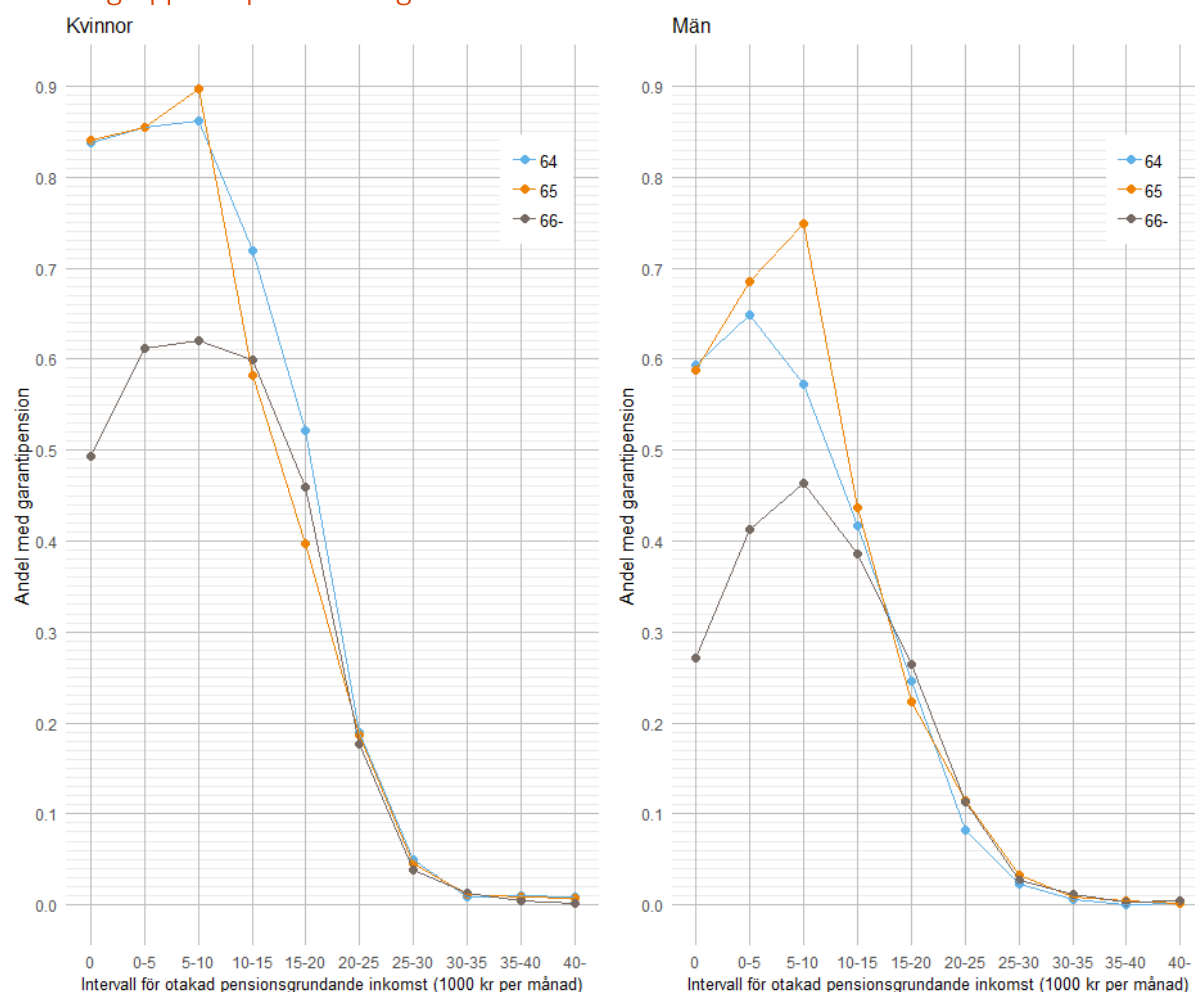
Tabell 17. Antal och andel personer med garantipension i olika pensionsåldrar

Kön	Pensionsålder	Antal personer totalt	Antal med garantipension	Andel med garantipension
Kvinnor	64	5435	1525	28,1%
	65	27901	10865	38,9%
	66–	7974	1110	13,9%
Män	64	5562	573	10,3%
	65	24271	5210	21,5%
	66–	8700	601	6,9%

Vad gäller nivån på den pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen så sjunker, som väntat, andelen som har garantipension ju högre inkomsten är. Dock är andelen något lägre bland de med under 5 000 kronor per månad jämfört med personer med pensionsgrundande inkomster i intervallet 5 000–10 000 kronor per månad. Detta framgår av figur 10.

²⁰ Vi använder begreppet pensionsålder i något oegentlig mening i denna rapport eftersom vi klassificerar efter åldern vid slutet av år 2016, det vill säga efter hur många år man fyller under året. Den som exempelvis klassificeras som 65 år kan vara 64 år vid tidpunkten för pensioneringen - om den tar ut pensionen före sin födelsedag under 2016.

Figur 10. Andelen personer med garantipension per kön, pensionsålder och inkomstgrupp före pensioneringen.

Det är alltså ett betydande antal personer som får garantipension, men beloppen är ofta små. För att få en bild av den relativa betydelsen av olika slags pensioner kan vi beräkna medelbeloppen utslaget på samtliga personer med pensionsålder 64 år eller högre, oavsett om de har garantipension eller inte. Tabell 18 visar genomsnittsbeloppen och tabell 19 visar andelarna av den totala pensionen (per person eller för de samlade pensionsbeloppen). De inkomstgrundade allmänna pensionerna och tjänstepensionerna står alltså för 97,8 procent av den totala pensionen bland kvinnor och för 98,9 procent bland män.

Tabell 18. Genomsnittsbelopp i kronor per månad för olika pensionslag för personer med pensionsålder 64 år eller högre.

Kön	Antal personer	Inkomstgrundad		
		Total pension	allmän pension	Tjänstepension
Kvinnor	41310	17985	12188	5402
Män	38533	23849	14686	8898

Tabell 19. Andel av den totala pensionen för olika pensionsslag för personer med pensionsålder 64 år eller högre.

Kön	Antal personer	Inkomstgrundad		
		allmän pension	Tjänstepension	Garantipension
Kvinnor	41310	67,8%	30,0%	2,2%
Män	38533	61,6%	37,3%	1,1%

Små belopp för garantipensionen kan bero på en begränsad försäkringstid i Sverige. För full garantipension krävs det 40 år. Men även de med full försäkringstid kan ha små belopp eftersom garantipensionen för det mesta är en mindre utfyllnad till den inkomstgrundade allmänna pensionen. Den egna inkomstgrundade allmänna pensionen, men inte tjänstepensionen, reducerar garantipensionen. Av de totalt 19 884 personerna som har garantipension är det 92,7 procent bland kvinnorna och 87,3 procent bland männen som får mindre än hälften av sin allmänna pension i form av garantipension. Den resterande delen är inkomstgrundad pension. Det är 306 kvinnor (0,7 procent av samtliga kvinnor) och 219 män (0,6 procent av samtliga män) för vilka garantipensionen utgör 90 procent eller mer av den allmänna pensionen.

Med hänsyn till att beloppen ofta är relativt små har garantipensionen också en begränsad betydelse för kompensationsgraden. Tabell 20 visar några percentiler för (tillskottet till) kompensationsgraden från garantipensionen. Vi studerar fortfarande de med pensionsålder 64 år eller högre, men vi måste som tidigare ta bort en del personer för vilka en kompensationsgrad inte kan beräknas eftersom de inte har någon pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015. Det framgår att 80 procent av kvinnorna får ett tillskott på 3,4 procentenheter eller mindre till sin kompensationsgrad från garantipensionen och 1 procent av kvinnorna (det vill säga cirka 400 personer) får ett tillskott på 85,7 procentenheter eller mer.

De flesta för vilka garantipensionen påverkar kompensationsgraden i mer än försumbar omfattning har låg pensionsgrundande inkomst före pensioneringen där kompensationsgraden är hög, vilket vi har sett i figur 3. I figur 11 visar vi fördelningen av kompensationsgraden från enbart inkomstgrundad allmän pension och tjänstepension, det vill säga exklusive garantipension. Denna figur kan jämföras med figur 3 som även inkluderar garantipensionen. Vi ser en skillnad i första hand i de lägre inkomstintervallen. Kompensationsgraderna med och utan garantipension för inkomstnivåerna under 15 000 kronor per månad i pensionsgrundande inkomst återges också i tabell 21. Här har vi också tagit med inkomstgruppen 1–5 000 kronor per månad där kompensationsgraderna är väldigt höga. I gruppen med pensionsgrundande inkomster under 5 000 kronor per månad, där garantipensionen har störst betydelse för kompensationsgraden, stiger medianen med 76,6 procentenheter från 142,6 procent till 219,2 procent bland kvinnorna och bland männen med 80,6 procentenheter från 173,7 procent till 254,2 procent. Redan i inkomstgruppen 5 000–10 000 kronor per månad har skillnaden i medianerna för kompensationsgraden med och utan garantipension sjunkit

till 16,6 procentenheter för kvinnorna och 17,1 procentenheter för männen. Kompensationsgraden från andra pensioner än garantipension (det vill säga från de inkomstgrundade allmänna pensionerna och tjänstepensionen) är 110,6 procent för kvinnorna och 111,3 procent för männen i denna grupp. I inkomstgruppen 10 000–15 000 kronor per månad före pensioneringen är skillnaden i medianerna för kompensationsgraden 3,5 procentenheter för kvinnorna och 1,8 procentenheter för männen.

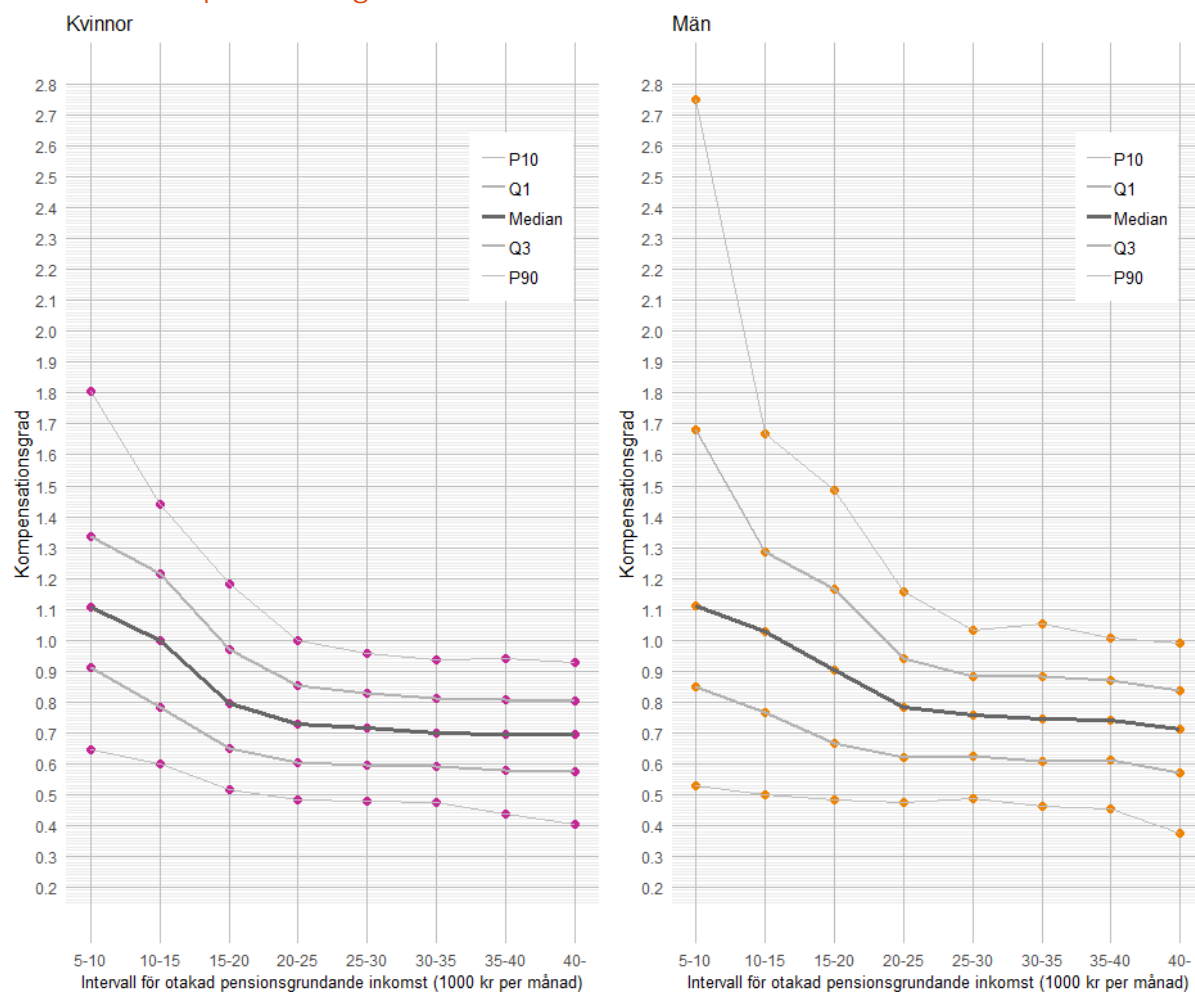
Det mönster vi såg i figur 3 – att kompensationsgraderna är betydligt högre i låga inkomstlägen, att de sjunker med inkomsten för att plana ut vid en pensionsgrundande inkomst på cirka 20 000 kronor per månad – förklaras till en del av det faktum att grundskyddet i form av garantipension huvudsakligen tillfaller de med låga pensionsgrundande inkomster åren före pensioneringen. Men det är inte den enda förklaringen eftersom mönstret kvarstår när vi tittar på kompensationsgraden från enbart inkomstgrundad allmän pension och tjänstepension. En betydande del av mönstret har därför sin förklaring i livsinkomstprincipen. Många som har låga inkomster de fem åren närmast före pensioneringen har haft högre inkomster tidigare i livet och får därför en relativt hög pension i förhållande till inkomsten åren före pensioneringen. Lorenzkurvorna i figur 16 och 17 i bilagan visar också att den jämnare inkomstfördelningen när vi ser till pensionerna bara till en del beror på garantipensionen. Även den inkomstgrundade pensionen är jämnare fördelad än inkomsten före pensioneringen.

Tabell 20. Kompensationsgrad från garantipensionen. Percentiler för kvinnor respektive män.

Kön	Antal personer	P65	P70	P80	P90	P95	P99
Kvinnor	40113	0	0,3	3,4	10,6	21,8	85,7
Män	37306	0	0,0	0,0	4,7	15,6	74,3

Not: P65 = 65:e percentilen etcetera.

Figur 11. Kompensationsgrad från inkomstgrundad allmän ålderspension och tjänstepension i olika intervall för den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Tabell 21. Percentiler för kompensationsgrader med och utan garantipension.

Kön	Inkomstintervall (PGI)	Pensionstyp	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90
Kvinnor	1–5000	Utan garantipension	1276	10,7	76,7	142,6	245,4	456,2
	1–5000	Med garantipension	1276	77,3	157,2	219,2	319,3	499,6
	5000–10000	Utan garantipension	3993	64,7	91,0	110,6	133,4	180,7
	5000–10000	Med garantipension	3993	86,6	108,8	127,2	150,3	187,8
	10000–15000	Utan garantipension	7363	60,0	78,3	100,0	121,6	143,9
	10000–15000	Med garantipension	7363	65,9	83,5	103,5	123,4	145,0
Män	1–5000	Utan garantipension	1316	15,0	95,3	173,7	389,3	753,7
	1–5000	Med garantipension	1316	75,6	161,4	254,2	422,5	757,9
	5000–10000	Utan garantipension	2712	53,0	84,8	111,3	168,3	274,8
	5000–10000	Med garantipension	2712	75,6	104,3	128,4	173,2	276,4
	10000–15000	Utan garantipension	5004	49,8	76,8	103,0	128,4	167,0
	10000–15000	Med garantipension	5004	59,2	81,5	104,8	129,1	167,0

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14.

7. Ersättningar från socialförsäkringen som inkomst före pensioneringen

Kompensationsgraderna tenderar att vara höga för personer med låga pensionsgrundande inkomster under åren före pensioneringen. Vi har kommit fram till att, utöver en viss effekt av garantipensionen, är en viktig orsak till detta att dessa personer har haft högre inkomster tidigare i livet, vilket gör att pensionerna blir relativt höga på grund av de tidigare högre avgifterna till pensionen. En grupp för vilka detta gäller är de som har sjukersättning eller andra socialförsäkringsersättningar som sjukpenning eller arbetslöshetsersättning. Dessa ersättningar är pensionsgrundande för ålderspension men ersätter inte de tidigare inkomsterna till 100 procent. I fallet med sjukersättning (tidigare förtidspension) finns ett pensionsgrundande belopp som också grundar rätt till ålderspension (avgiften för alla pensionsgrundande belopp betalas av staten²¹). Syftet med det pensionsgrundande beloppet för sjukersättning är att detta tillsammans med den pensionsgrundande inkomsten ska motsvara tidigare inkomst eller den inkomst individen skulle kunnat ha om den inte drabbats av varaktig arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller skada. Det pensionsgrundande beloppet är en fiktiv inkomst, medan den pensionsgrundande inkomsten (sjukersättningen) är den inkomst som individen faktiskt har att leva av. Därför jämför vi ålderspensionen med den pensionsgrundande inkomsten utan att räkna in det pensionsgrundande beloppet i jämförelseinkomsten.

I detta avsnitt ska vi undersöka pensionsnivåer och kompensationsgrader för personer med olika sammansättning av den otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015. Vi delar in individerna i 5 grupper enligt följande tabell.

²¹ För pensionsgrundande inkomst från sjukersättning gäller att staten betalar även den avgiften. För alla andra typer av pensionsgrundande inkomster betalas avgiften av individen.

Tabell 22. Indelning i olika grupper beroende på beståndsdelar i den otakade pensionsgrundande inkomsten

Grupp 1	Den pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 består helt av sociala ersättningar
Grupp 2	De sociala ersättningarna under åren 2011–2015 utgör minst 50 % av den pensionsgrundande inkomsten men mindre än 100 %
Grupp 3	De sociala ersättningarna under åren 2011–2015 utgör mindre än 50 % av den pensionsgrundande inkomsten som delvis består av sjukersättning
Grupp 4	Sociala ersättningar under åren 2011–2015 finns men utgör mindre än 50 % av den pensionsgrundande inkomsten och det finns ingen sjukersättning
Grupp 5	Den pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 består helt av lön eller inkomst av näringsverksamhet

För personer i grupp 1 består den pensionsgrundande inkomsten under dessa fem år helt av inkomstgrundad sjukersättning eller andra sociala ersättningar. Gruppen består av 11928 personer vilket är 11,9 procent av de 100 171 personer som har pensionsgrundande inkomst under åren 2011–2015. I grupp 2 utgör de sociala ersättningarna mindre än 100 procent men mer än 50 procent av den otakade pensionsgrundande inkomsten. I grupp 3 är de sociala ersättningarna mindre än hälften av den otakade pensionsgrundande inkomsten och individen har haft åtminstone partiell inkomstgrundad sjukersättning under minst ett år. I grupp 4 finns det sociala ersättningar men de utgör mindre än hälften av den otakade pensionsgrundande inkomsten och det finns inget inslag av sjukersättning. I grupp 5 slutligen består den otakade pensionsgrundande inkomsten under alla 5 åren till 100 procent av lön eller inkomst från näringsverksamhet. Detta är den största gruppen och de utgör 42,4 procent av samtliga. Tabell 24 och 25 nedan sammanfattar antalet personer i de olika grupperna och deras andel av hela gruppen som har pensionsgrundande inkomster.

Det är 18 673 personer som har pensionsgrundande inkomst från sjukersättning till någon del under minst ett av åren 2011–2015. Grupp 3 skiljer sig från grupp 4 bara därigenom att de som ingår i grupp 3 har något inslag av sjukersättning, det vill säga de har bedömts ha en varaktig nedsättning av arbetsförmågan, vilket är kravet för att kunna få sjukersättning.

Tabell 23. Antalet personer i grupp 1–5. Per kön.

Grupp	Kvinnor	Män	Båda könen
1	7038	4890	11928
2	3444	2891	6335
3	2750	1204	3954
4	18806	16717	35523
5	18649	23782	42431
Alla	50687	49484	100171

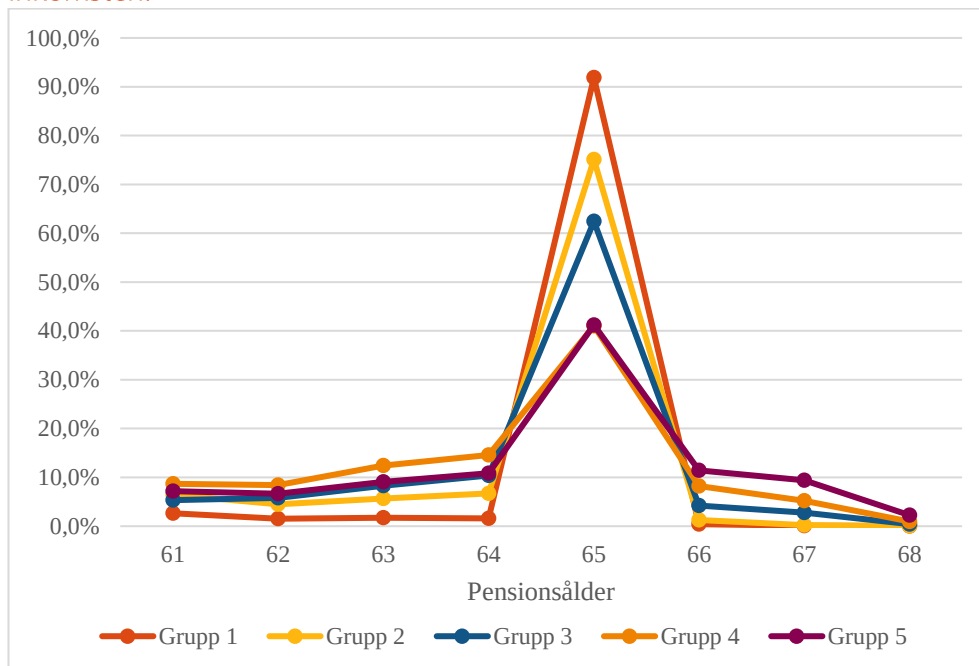
Tabell 24. Andelen personer i grupp 1–5. Per kön.

Grupp	Kvinnor	Män	Båda könen
1	13,9%	9,9%	11,9%
2	6,8%	5,8%	6,3%
3	5,4%	2,4%	3,9%
4	37,1%	33,8%	35,5%
5	36,8%	48,1%	42,4%
Alla	100,0%	100,0%	100,0%

Rätten till sjukersättning upphör från den månad som individen fyller 65 år och i stället uppfylls ålderskravet för att kunna få garantipension. Vi kan därför förvänta oss ett samband mellan pensionsålder och sammansättningen av den otakade pensionsgrundande inkomsten före pensioneringen.

Figur 12 visar fördelningen på pensionsåldrar upp till 68 år inom de fem grupperna som vi har definierat enligt ovan. I grupp 1 tar 92 procent ut sin ålderspension vid 65 års ålder och sammanlagt 7,5 procent tar ut pensionen i åldrarna 61–64. I grupp 2 är det 75 procent som går i pension vid 65 och den resterande delen gör det före 65 med några undantag. I grupp 3 är det fortfarande mer än hälften som går vid 65 års ålder, till skillnad från grupp 4 där andelen är 41 procent, vilket är samma som i grupp 5. Grupp 4 och 5 skiljer sig åt genom att i den förra är det många som tar ut pensionen före 65 års ålder (44 procent), medan den senare är den grupp som har högst andel som tar ut pension efter 65. Det här betyder också att de personer som tar ut sin pension vid olika åldrar har olika bakgrund vad gäller beståndsdelarna i den otakade pensionsgrundande inkomsten. Den aspekten belyser vi i tabell 25 i tre åldersgrupper – före 65, vid 65 och efter 65. Bland de som tar pension före 65 är det nästan 90 procent som tillhör grupperna 4 och 5 och bland 66-åringar och äldre är det 97 procent, medan det bland de som går i pension vid 65 är knappt 64 procent.

Figur 12. Procentuell fördelning över pensionsåldrar inom fem grupper definierade utifrån sammansättningen av den otakade pensionsgrundande inkomsten.

Tabell 25. Fördelningen på grupp 1–5 inom tre pensionsåldersgrupper.

Grupp	61–64	65	66–	Alla
1	2,7%	21,8%	0,5%	11,9%
2	4,4%	9,5%	0,6%	6,3%
3	3,5%	4,9%	1,9%	3,9%
4	46,7%	29,0%	32,3%	35,5%
5	42,7%	34,8%	64,8%	42,4%
Alla	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

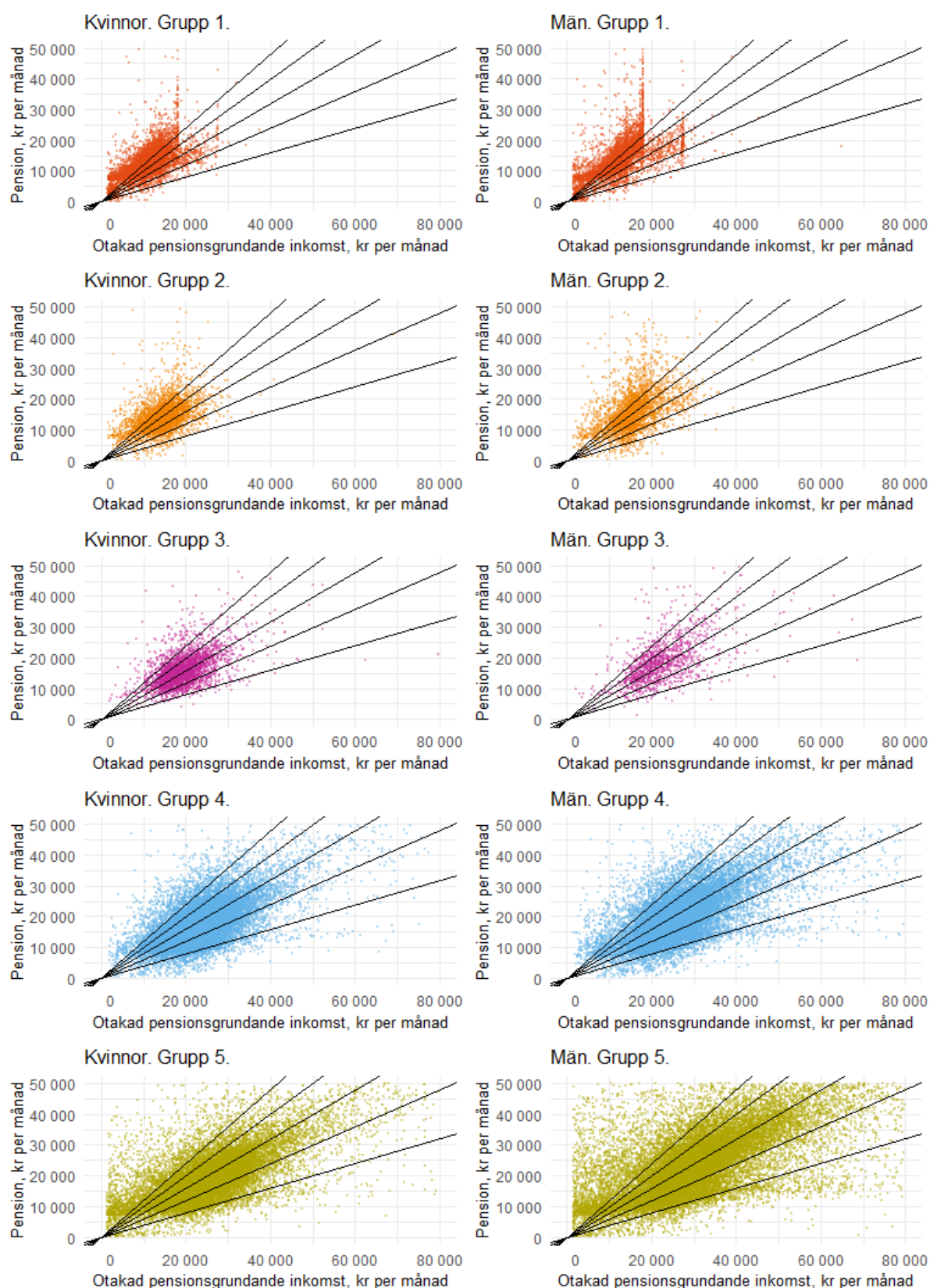
Figur 13 visar kombinationer av otakad pensionsgrundande inkomst (horisontella axeln) och ålderspension (vertikala axeln) för de 5 grupperna och uppdelat på kvinnor och män²². Frekvenserna i de sex intervall för kompensationsgraden som motsvarar områdena mellan de räta linjerna genom origo i figuren, finns också i tabell 26 och 27. Medianer och andra percentiler per grupp och kön framgår av tabellerna 28 och 29.

Andelen med höga kompensationsgrader är, som väntat, hög i grupp 1 och 2. Men även i grupp 5, de som inte har några ersättningar från socialförsäkringen alls under åren 2011–2015, finns en betydande andel med kompensationsgrad på över 100 procent – bland kvinnorna är det 17,1

²² Ansamlingen av personer med pensionsgrundande inkomster omkring 18 000 kronor per månad och 28 000 kronor per månad beror på taket i sjukersättningen respektive sjukpenningen.

procent och bland männen 21,4 procent. Grupp 5 utmärker sig också genom att det finns en betydande andel med låga pensionsgrundande inkomster före pensioneringen. Av samtliga drygt 9 000 personer med positiva pensionsgrundande inkomster men under 10 000 kronor per månad tillhör 48,9 procent grupp 1 och 30,9 procent grupp 5. Lägst kompensationsgrader finns i grupp 4, men även i denna grupp finns sammanlagt drygt 5 000 personer med en kompensationsgrad på över 100 procent (13 procent bland kvinnorna och 16 procent bland männen).

Figur 13. Pension år 2017 jämfört med otakad pensionsgrundande inkomst (genomsnitt för åren 2011–2015 i 2017 års prisnivå). Fem grupper definierade utifrån sammansättningen av den otakade pensionsgrundande inkomsten.

Not: Linjer för 40, 60, 80, 100 och 120 procents kompensationsgrad är utritade.

Tabell 26. Andel personer i olika intervall för kompensationsgraden. Kvinnor.

Grupp	0–40	40–60	60–80	80–100	100–120	120–	Alla
1	0,8%	2,6%	7,4%	14,3%	26,5%	48,3%	100,0%
2	2,1%	5,8%	18,6%	28,7%	21,3%	23,5%	100,0%
3	1,5%	13,4%	34,4%	31,8%	11,1%	7,9%	100,0%
4	4,5%	19,5%	39,3%	23,7%	7,5%	5,5%	100,0%
5	4,6%	17,1%	39,2%	22,0%	7,2%	9,9%	100,0%
Alla	3,7%	15,0%	33,2%	22,6%	11,1%	14,4%	100,0%

Tabell 27. Andel personer i olika intervall för kompensationsgraden. Män.

Grupp	0–40	40–60	60–80	80–100	100–120	120–	Alla
1	1,8%	4,3%	9,5%	15,5%	25,7%	43,2%	100,0%
2	3,3%	7,4%	17,9%	21,7%	21,1%	28,6%	100,0%
3	2,6%	14,0%	27,1%	31,8%	15,9%	8,6%	100,0%
4	5,6%	18,5%	33,5%	26,4%	8,4%	7,6%	100,0%
5	6,5%	15,8%	32,5%	23,7%	8,2%	13,2%	100,0%
Alla	5,4%	15,1%	29,6%	23,9%	11,0%	15,1%	100,0%

Tabell 28. Percentiler för kompensationsgrader fördelade på grupp. Kvinnor.

Grupp	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90
1	7038	78,3	99,8	119,1	138,3	168,7
2	3444	63,8	78,9	96,2	118,5	150,2
3	2750	55,0	67,4	80,3	94,6	114,4
4	18806	48,3	60,6	73,4	87,0	105,6
5	18649	49,2	62,1	74,5	89,5	119,2

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14.

Tabell 29. Percentiler för kompensationsgrader fördelade på grupp. Män.

Grupp	Antal personer	P10	Q1	Median	Q3	P90
1	4890	69,6	93,9	115,0	136,7	184,1
2	2891	59,0	76,6	99,8	125,1	164,3
3	1204	53,0	67,9	83,2	99,7	117,0
4	16717	46,6	60,7	76,0	90,9	112,5
5	23782	45,6	62,4	77,3	95,2	135,1

8. Pensionsålder

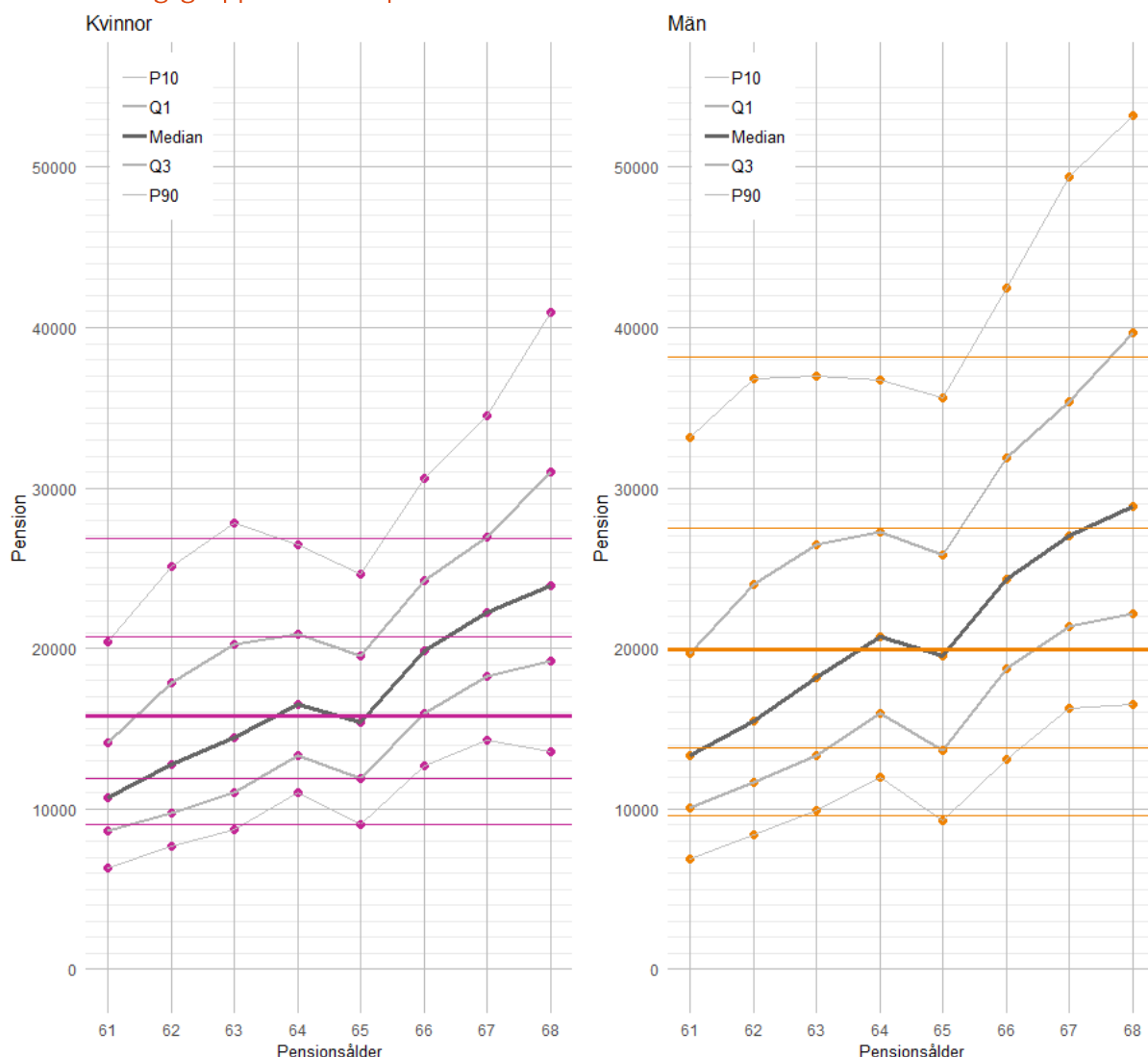
Om man senarelägger uttaget av pension så sjunker den förväntade tiden som pensionär och därmed kan det månatliga pensionsbeloppet höjas inom ramen för samma förväntade kostnad på grund av den kortare förväntade utbetalningstiden. En sådan justering beroende på uttagsålder görs både i den allmänna pensionen och inom tjänstepensionerna. Om individen även fortsätter att arbeta tillgodoräknas nya pensionsrätter som också gör att pensionen stiger. Inom tjänstepensionssystemen gäller detta i allmänhet fram till 65 års ålder men inom den allmänna pensionen finns ingen övre åldersgräns för när ytterligare arbete leder till ytterligare pensionsrätter.

I detta avsnitt visar vi skillnader mellan personer med olika uttagsålder mellan 61 och 68 års ålder. Det finns personer i vår undersökningsgrupp med ännu högre pensionsåldrar, men eftersom de är få (0,7 procent bland kvinnorna och 1,4 procent bland männen) ingår de inte i den följande redovisningen.

De skillnader vi kan se beroende på pensionsålder är inte enbart effekten för individen av att skjuta upp uttagsåldern enligt regelsystemen som vi beskrev ovan, eftersom individer som väljer, eller tvingas till, olika uttagsåldrar har olika egenskaper och förutsättningar. Vi har sett att de som går i pension vid 65 års ålder har en avvikande sammansättning, figur 12 och tabell 25 i föregående avsnitt. Det återspeglas också i att de har väsentligt lägre otakade pensionsgrundande inkomster än personer med andra pensionsåldrar, lägst av alla åldersgrupper, se figur 18 i bilagan. Även de som tar ut pension vid 61 års ålder har markant lägre inkomster före pensioneringen, särskilt bland männen, om än inte lika låga som de som går vid 65 års ålder. De som tar pension efter 65 har betydligt högre otakade pensionsgrundande inkomster jämfört med den dryga fjärdedel av individerna som tar pension i åldrarna 62–64 år. Till detta kommer möjliga och troliga skillnader i intjänandet före år 2011.

Figur 14 visar fördelningen av pensionsnivåer under år 2017 i de olika pensionsåldrarna mellan 61 och 68. De horisontella linjerna markerar motsvarande percentiler för hela gruppen oavsett pensionsålder, och överensstämmer därmed med de vertikala linjerna i figur 4. Om vi bortser från 61-åringar och 65-åringar så är skillnaden i medianen för pensionsnivån mellan två på varandra följande åldrar i genomsnitt cirka 12 procent. Dessa skillnader är också i stort sett desamma om vi bara tittar på grupperna 5 eller 4 enligt det föregående avsnittet, det vill säga de som inte har några socialförsäkringsersättningar alls i den pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 eller har det bara till en mindre del.

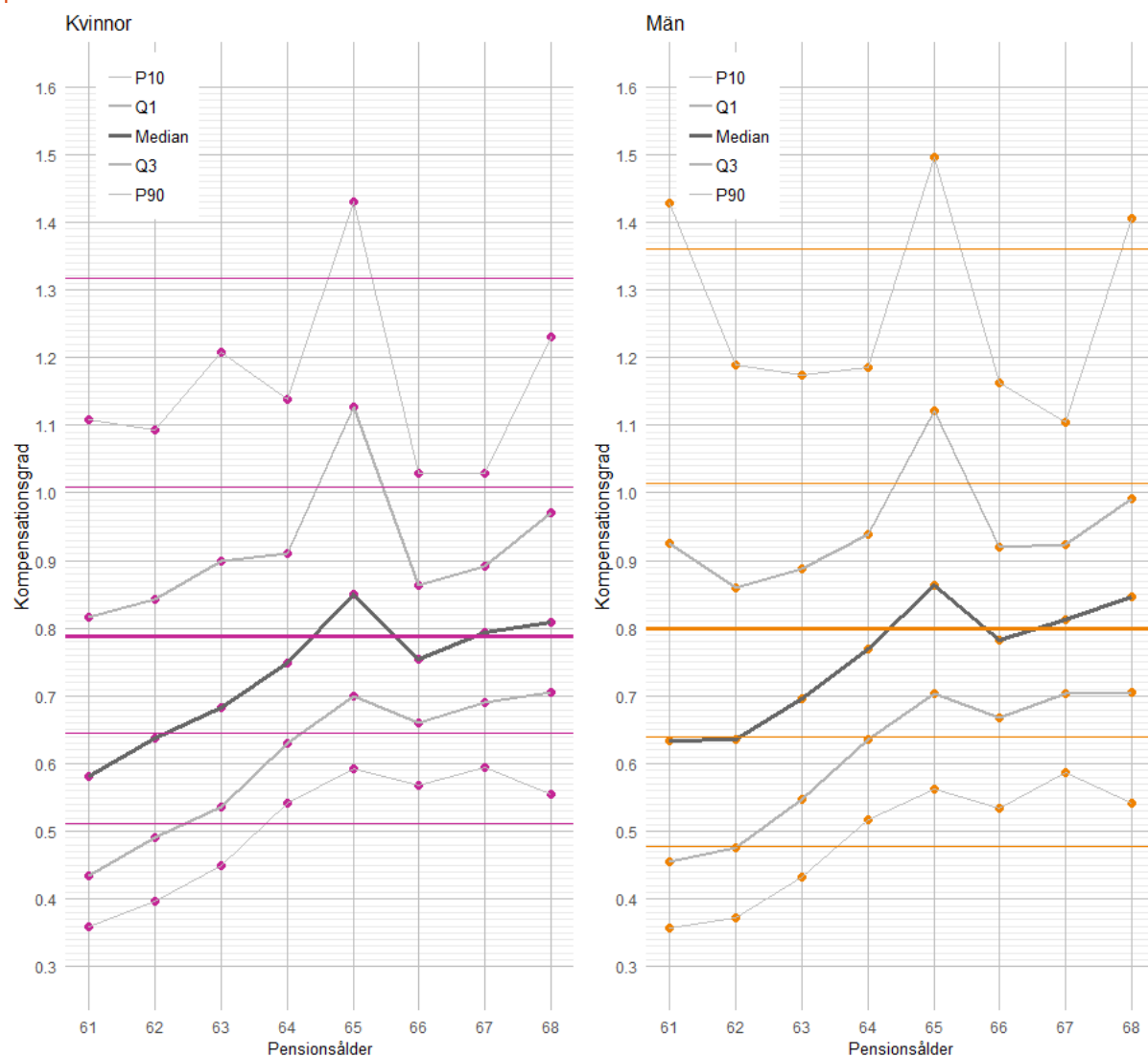
Figur 14. Percentiler för pensionen under år 2017 per pensionsålder. Jämförelse med motsvarande percentiler för samtliga i undersökningsgruppen oavsett pensionsålder.

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Figur 15 visar fördelningen av kompensationsgrader per pensionsålder. De horisontella linjerna markerar motsvarande percentiler för hela gruppen oavsett pensionsålder, och överensstämmer med värdena i tabell 2. Om vi bortser från 61-åringar och 65-åringar så är skillnaden i medianen för kompensationsgraden mellan två på varandra följande åldrar i genomsnitt 6–7 procent, det vill säga lägre än motsvarande skillnader för pensionsbeloppen. Det förklaras av att även den otakade pensionsgrundande inkomsten stiger med åldern (se figur 18 i bilagan).

Figur 15. Percentiler för kompensationsgrad per pensionsålder. Jämförelse med motsvarande percentiler för samtliga i undersökningsgruppen oavsett pensionsålder.

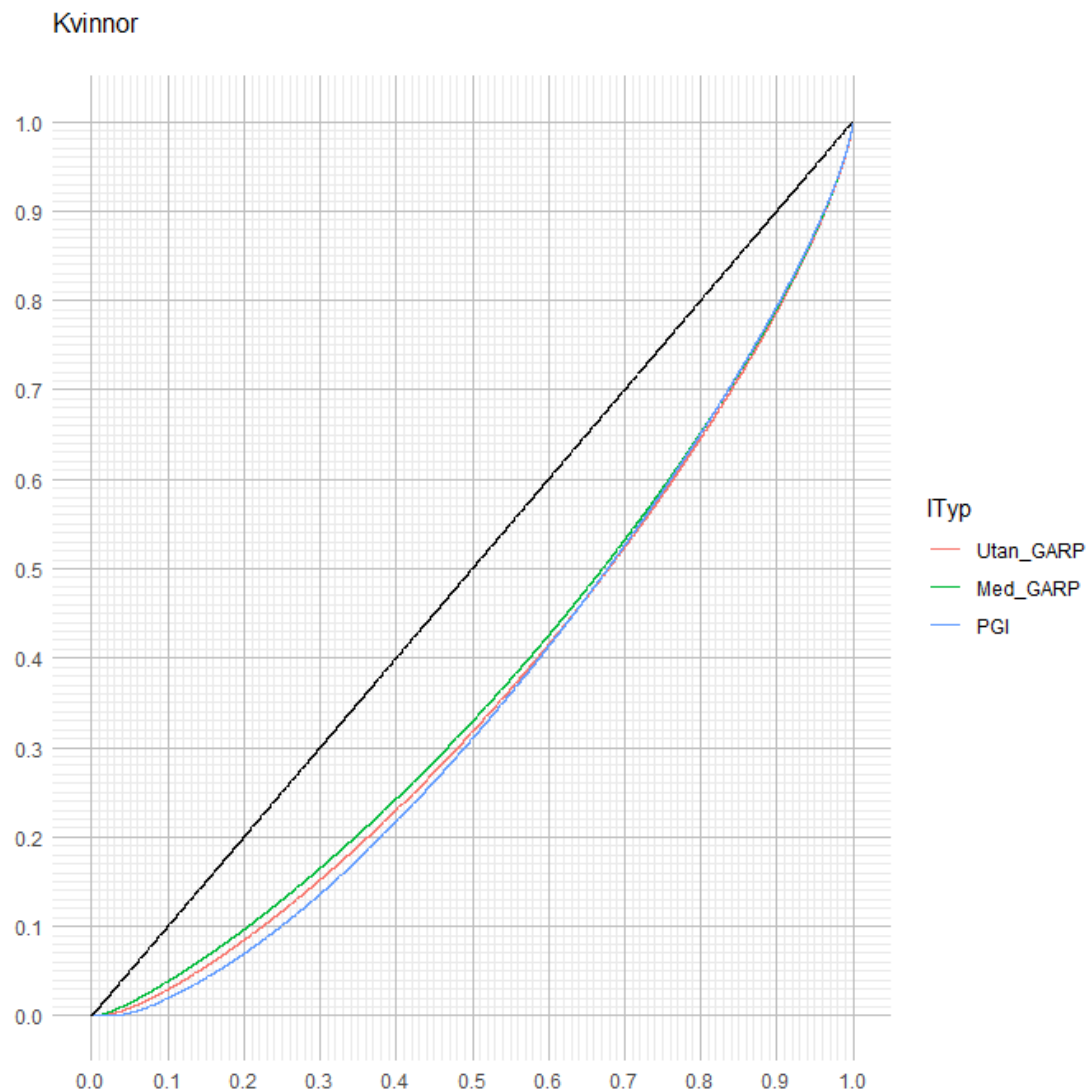
Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

9. Bilaga

Tabell 30. Fördelningen av antalet år med pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp till och med år 2015.

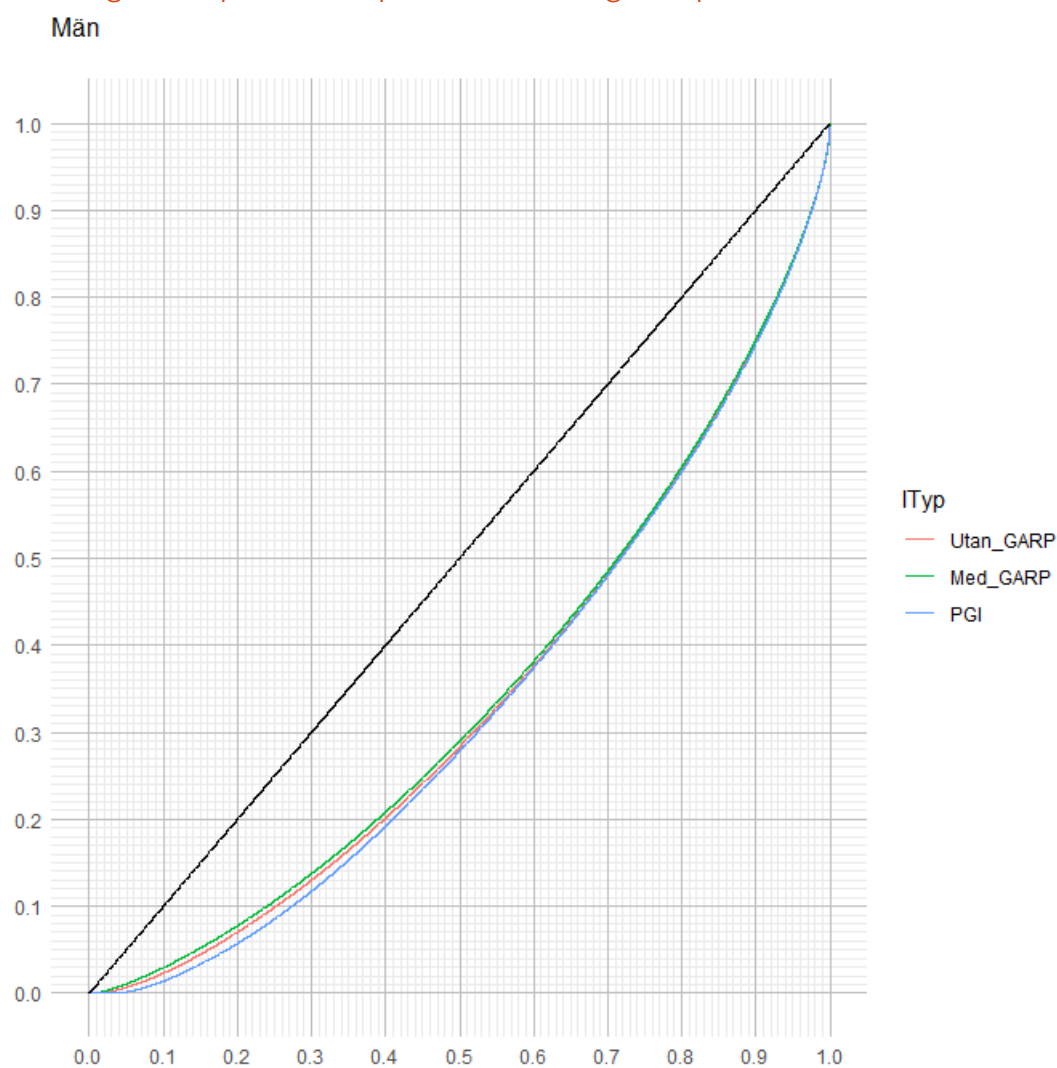
Antal år med pensionsunderlag	Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel
0–39	8896	17,1%	9322	18,2%
40–43	12347	23,7%	10443	20,4%
44–46	17459	33,5%	14644	28,6%
47–57	13457	25,8%	16708	32,7%
Samtliga	52159	100,0%	51117	100,0%

Figur 16. Lorenzkurvor för otakad pensionsgrundande inkomst, inkomstgrundad pension och pension inklusive garantipension. Kvinnor.

Not: Horisontella axeln visar andelen av personerna rangordnade efter respektive inkomstslag. Vertikala axeln visar andelen av de samlade inkomsterna för respektive inkomstslag. PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011-2015 i 2017 års prisnivå. Utan_GARP = inkomstgrundad allmän pension och tjänstepension år 2017. Med_GARP = pension år 2017 inklusive garantipension.

Figur 17. Lorenzkurvor för otakad pensionsgrundande inkomst, inkomstgrundad pension och pension inklusive garantipension. Män.

Not: Horisontella axeln visar andelen av personerna rangordnade efter respektive inkomstslag. Vertikala axeln visar andelen av de samlade inkomsterna för respektive inkomstslag. PGI = otakad pensionsgrundande inkomst, genomsnitt för åren 2011-2015 i 2017 års prisnivå. Utan_GARP = inkomstgrundad allmän pension och tjänstepension år 2017. Med_GARP = pension år 2017 inklusive garantipension.

Tabell 31. Övergångar mellan decilgrupper vid pensioneringen. Kvinnor.

Decilgrupp för pension 2017											
Decilgrupp för pensionsgrundande inkomst 2011–2015	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Summa
1	51%	23%	8%	5%	3%	2%	2%	2%	2%	3%	100%
2	15%	22%	23%	17%	9%	6%	3%	2%	1%	1%	100%
3	11%	15%	18%	16%	13%	11%	7%	4%	3%	2%	100%
4	8%	11%	15%	16%	15%	11%	9%	6%	5%	3%	100%
5	6%	10%	11%	15%	17%	15%	12%	7%	5%	3%	100%
6	3%	7%	9%	12%	15%	17%	16%	11%	7%	4%	100%
7	2%	6%	6%	8%	12%	16%	18%	17%	11%	5%	100%
8	1%	4%	4%	6%	9%	12%	17%	22%	17%	8%	100%
9	1%	2%	3%	3%	5%	7%	12%	21%	29%	16%	100%
10	0%	1%	2%	2%	2%	3%	4%	8%	21%	56%	100%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabell 32. Övergångar mellan decilgrupper vid pensioneringen. Män.

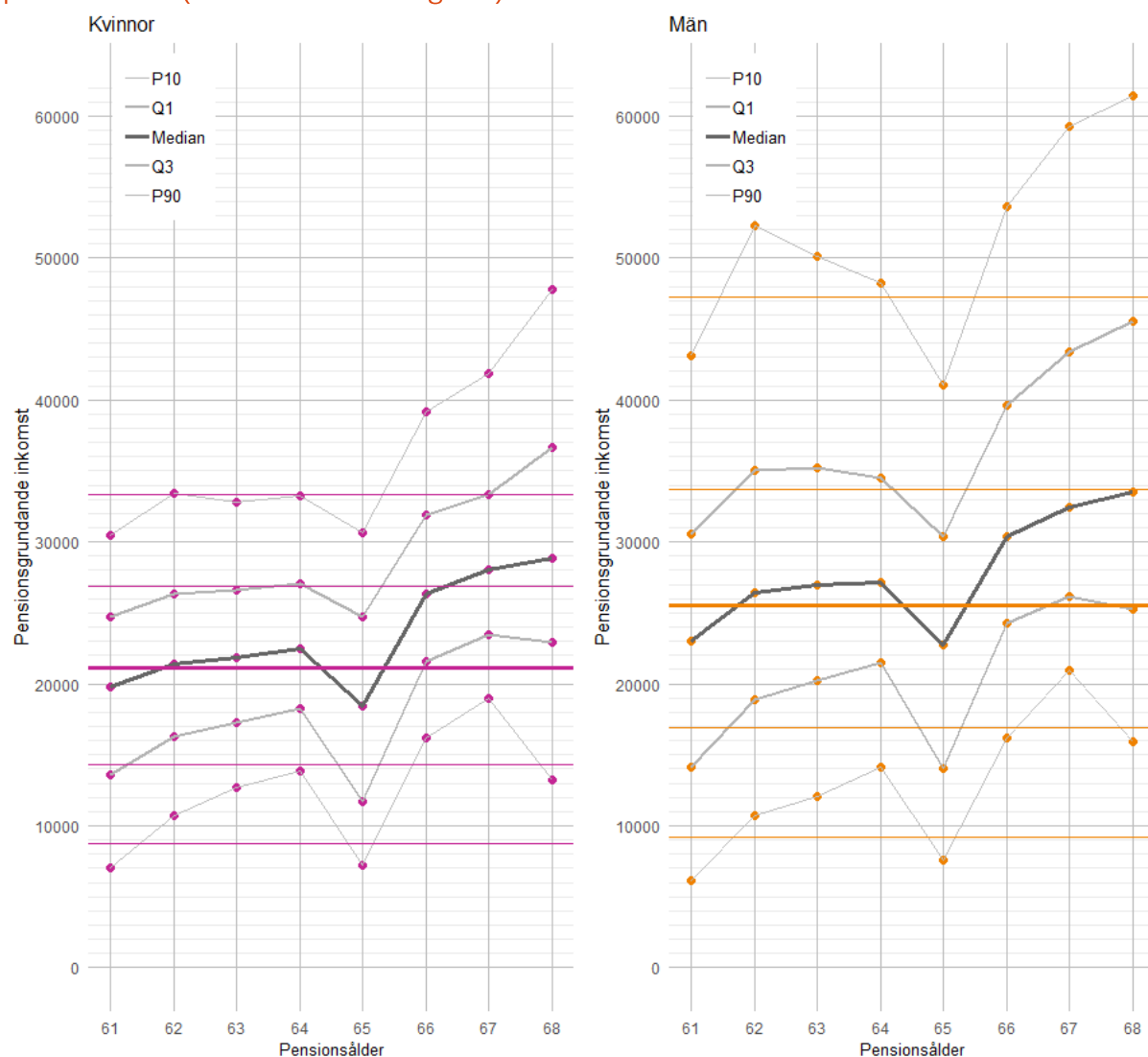
Decilgrupp för pension 2017											
Decilgrupp för pensionsgrundande inkomst 2011–2015	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Summa
1	50%	19%	7%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	4%	100%
2	21%	28%	20%	13%	7%	4%	3%	2%	2%	2%	100%
3	13%	17%	16%	15%	12%	10%	6%	4%	3%	2%	100%
4	8%	14%	16%	18%	15%	12%	8%	5%	4%	2%	100%
5	4%	10%	12%	15%	19%	17%	12%	7%	4%	1%	100%
6	2%	6%	9%	12%	17%	20%	18%	10%	5%	2%	100%
7	1%	4%	8%	8%	12%	17%	21%	18%	9%	3%	100%
8	1%	2%	6%	7%	8%	11%	18%	24%	17%	6%	100%
9	0%	1%	3%	5%	4%	5%	9%	21%	35%	17%	100%
10	0%	0%	2%	3%	3%	2%	3%	5%	19%	63%	100%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabell 33. Deciler för genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomster åren 2011–2015 och pensioner år 2017.

Kön	Inkomsttyp	P10	P20	P30	P40	P50	P60	P70	P80	P90
Kvinnor	Pensionsgrundande inkomster	8732	12631	15975	18705	21119	23200	25474	28461	33340
Kvinnor	Pension	9014	11059	12719	14213	15827	17552	19565	22159	26852
Män	Pensionsgrundande inkomster	9237	14591	19016	22829	25568	28231	31524	36423	47273
Män	Pension	9586	12495	15042	17520	19942	22407	25485	30149	38134

Not: En förklaring av kolumnrubrikerna finns på sidan 14.

Figur 18. Percentiler för den genomsnittliga otakade pensionsgrundande inkomsten under åren 2011–2015 per pensionsålder. Jämförelse med motsvarande percentiler för samtliga i undersökningsgruppen oavsett pensionsålder (även markerade i figur 4).

Not: En förklaring av beteckningarna finns på sidan 14.

Referenser

Pensionsmyndigheten, 2019-05-07, *Pensionernas tillräcklighet*.

Pensionsmyndigheten, 2019-08-16, *Tumregler för pensionen*.

Prop. 1993/94:250, *Reformering av det allmänna pensionssystemet*.

Prop. 1999/2000:1, *Budgetpropositionen för 2000*.

SOU 1994:20, *Reformerat pensionssystem*.

